

Всеукраїнська загальнополітична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА

СВІТЛИЦЯ

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 31 (1708)

П'ятниця, 3 серпня 2012 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ПІСНІ З ВОЛИНИ ЛУНАЛИ НАД ЧОРНИМ МОРЕМ

На День флоту України, який відзначався минулої неділі, у Севастополі з концертними виступами побував народний аматорський ансамбль народної пісні «Родовід» з міста Камінь-Каширська Волинської області. За словами його

керівника Людмили Довгун, творчому колективу вже 25 років, кількість учасників — 30 чоловік, у репертуарі близько сотні народних пісень та авторських творів волинян. В ансамблі — люди різного віку від 22 до 59 років, різних професій — є вчителі, ви-

хователі дошкільних закладів, працівники культури, підприємці. Всі об'єднує любов до пісні, можливість передати слухачам радість, щирість і сердечне тепло.

«Родовід» виступав у Луцьку та районних центрах, на Львівщині, в Білорусі, в столичному палаці

«Україна» на творчому звіті Волинської області і є лауреатом багатьох конкурсів. У Севастополі волиняни всьоме і охоче виступають під час фестивалю «Дзвени піснями, моя земля!», у військових частинах.

(Продовження на 16-й стор.)

СЛОВО —
НЕ ПОЛОВА,
А ЯЗИК —
НЕ ПОМЕЛО...

ЛИТВИН
ПІДПИСАВ
ЗАКОН
ПРО МОВИ

стор. 2

ЗУСТРІЧ
ДЛЯ ВАС

ІВАН ДЗЮБА:
«...БАЖАНО, ЩОБ
ПЛЯХ ЦЕЙ
ВІВ ДО УКРАЇНИ,
А НЕ ВІД НЕЇ»

стор. 8

УВАГА:
КОНКУРС!

«СВІТЛИЦЮ»
ЧИТАЙТЕ —
НОУТБУК
ВИГРАВАЙТЕ!

стор. 11

ТВОРИТИ ДОБРО

**ЕКСКЛЮЗИВНЕ ІНТЕРВ'Ю
ЗА ФІЛІЖАНКОЮ КАВИ З ПРОВІДНОЮ
ЖУРНАЛІСТКОЮ «КРИМСЬКОЇ
СВІТЛИЦІ» ТАМАРОЮ СОЛОВЕЙ
НАПЕРЕДОДНІ ЇЇ ЮВІЛЕЮ**

2 серпня — день народження Тамари Соловей, привітної, скромної, працьовитої, талановитої світличанки, порядної людини, шанованої, як у трудовому колективі, журналістському середовищі, так і вдячними читачами. Мабуть, важко знайти такий номер «Світлиці», в якому б не було статті Тамари Федорівни. В середньому, її матеріали займають до шпальти в одному номері, а за двадцять років її сумлінної праці в «КС» — це цілий майдан гостро порушених соціальних проблем, людського болю, політичних оцінок, мудрих міркувань, глибоких власних думок, аналізу, тонкого гумору, влучних порівнянь, незмінного правдолюбства, нескореної принциповості, нестандартних бачень, пронизаних розумом і добротою, твердою громадянською позицією великого серця, прозорінням душі...

— Цей рік у «Світлиці» багатий на ювілейні дати: газета стоїть на порозі свого 20-ліття, рік, як вона, ніби чарівна птаха Фенікс, вкотре відродилася з небуття, ваш особистий ювілей, пані Тамаро, і 20-річчя вашої незмінної роботи у «КС». Ви працюєте у нашій газеті з моменту її заснування. Змінювалися редактори, над нею вирували грози: її то закривали, то вона відроджувалася, багато працівників не втримували, а ви, єдина жінка, вистояли всупереч усім незгодам, чварам... Скажіть, будь ласка, де ви черпаєте сили для такої стійкості і незламності?

— Обставини життя, починаючи з тяжкого дитинства, про яке я б воліла не згадувати, загартували. Тож мене не так просто здолати...

— Пригадую перший офіс «Кримської світлиці» на Київській, дивлюсь на нинішній і ловлю себе на думці, що і там, і тут у Тамари Соловей робоче місце обране у правому кутку від вхідних дверей, за фен-шуй це місце керівника, щоб було добре видно всіх підлеглих. Ваш вибір робочого місця свідомий чи інтуїтивний?

— Швидше, інтуїтивний. Адже я і у видавництві сиділа у кутку, щоб за спиною ніхто не ходив! А про фен-шуй тоді ніхто нічого і не знав.

— Як сталося, що ви змінили затишне крісло редактора у видавництві на незатишне «крісло» журналіста та ще в єдиному україномовному виданні в Криму?

— Звичайно, після закінчення Московського літературного інституту (а творчий конкурс при вступі був 20 осіб на місце і п'ять — за результатами екзаменів, й набирали туди лише 45 осіб з усього Радянського Союзу на рік) я працювала у видавництві редактором художньої літератури, це була моя улюблена робота. Я половину свого свідомого життя віддала якості літератури. З цього робочого місця я сподівалася і вийти на пенсію. Була і «ударником п'ятилетки», і кращим редактором, і «отличником печаті» — фахівцем наррозхват! Та не так сталося, як жадалося.

В бурхливому 92-му наше видавництво рухнуло... в російський «омут», а цілий рік була без роботи, а тут друзі розповіли, що відкривається нова газета, якої дуже потребує українська громада Криму... Були інші газети, і були інші варіанти. Якби на той час залишилася одна російськомовна газета — я б пішла туди. У даному ж випадку потребували підтримки українська газета і українська громада. Тому я зробила такий вибір.

(Продовження на 4-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка,
трудоий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта"
"БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ"

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України
Регістраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами - на сторінках газети.
Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitytsia.crimea.ua
Друкарня: ТОВ «ВПК «Експрес-Поліграф» вул. Фрунзе, 47-6 м. Київ, 04080

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1,
тел./факс (044) 498-23-63
Р/р 37128003000584 в УДКСУ у м. Києві МФО 820019 код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnictvo@gmail.com

СЛОВО - НЕ ПОЛОВА, А ЯЗИК - НЕ ПОМЕЛО...

ВОЛОДИМИР ЛИТВИН ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО МОВИ

Верховна Рада України 31 липня відмовилася задовольнити заяву голови ВР Володимира Литвина про звільнення з посади спікера парламенту. Як передає кореспондент УНІАН, за ухвалення відповідного рішення проголосували 266 народних депутатів із 279, зареєстрованих в сесійній залі. Відповідний проект постанови був внесений представниками більшості.

Під час розгляду цього питання голови ВР Литвина не було в сесійній залі і головував на засіданні перший віцепікер парламенту Адам Мартинюк. Крім того, парламент своїм рішенням підтвердив повноваження Литвина на посаді голови ВР.

Як повідомлялося, В. Литвин 4 липня написав заяву про відставку на знак протесту проти ухвалення Верховною Радою мовного закону. 6 липня Верховна Рада відмовилася включити до порядку денного питання про відставку В.Литвина з посади голови парламенту. Того ж дня В.Литвин заявив, що не підпише закон про засади державної мовної політики.

Голова Верховної Ради Володимир Литвин 31 липня 2012 року підписав Закон про засади державної мовної політики. Документ направлено на підпис Президенту.

Інформацію про це розміщено на сайті Верховної Ради, повідомляє УКРІНФОРМ. Згідно з документом, кожен має право вільно вибирати мову спілкування, а також визнавати себе двомовним чи багатомовним і змінювати свої мовні уподобання.

Нагадаємо, 3 липня ВР прийняла закон «Про засади державної мовної політики» авторства депутатів фракції Партії регіонів Вадима Колесніченка й Сергія Ківалова. Закон ухвалили у другому читанні 248 депутатськими картками.

Законопроект викликав значний резонанс у суспільстві, включаючи акції протесту.

У Партії регіонів вітають рішення голови Верховної Ради Володимира Литвина про підписання Закону про засади державної мовної політики. Про це заявив народний депутат від Партії регіонів Олександр Плотніков, повідомивши УНІАН у прес-службі ПР.

«Можна вітати таке рішення спікера. Це позитивне рішення. У понеділок Верховна Рада теж дуже толерантно поставилася до Володимира Литвина, відхиливши його прохання про відставку», — сказав він.

За словами О.Плотнікова, мовний закон «захистить права кожного громадянина України говорити рідною мовою, саме тому так важливо, щоб він якомога швидше набув чинності». Він зазначив, що цього закону «давно чекають громадяни України». «Нарешті, цей закон набуде

чинності і працюватиме на країну. Він консолідуватиме людей, незалежно від їх національності і місця проживання. Він захистить права кожної людини говорити рідною мовою», — заявив депутат-регіонал.

Закон України «Про засади державної мовної політики» був ухвалений з порушеннями і не узгоджується з положеннями Конституції та ратифікованих нашою державою міжнародних документів. На цьому наголосила радник Президента України — керівник Головного управління з питань конституційно-правової модернізації Марина Ставнійчук у своїй відповіді на звернення громадської ініціативи «Партнерство «Новий Громадянин» щодо цього закону.

«Прийняття закону відбулося з грубим порушенням вимог статей 47, 116-122, 130 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», а значна частина положень закону не узгоджується з відповідними положеннями Конституції України та міжнародних документів, ратифікованих Україною, зокрема Європейською хартією регіональних мов і мов меншин, та Рішенням Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року № 10рп/99 у справі про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови», — заявила М. Ставнійчук.

Водночас вона звернула увагу на те, що відповідно до Конституції Глава держави вирішить долю цього закону лише після його надходження на підпис в установленому порядку.

Президента вже поінформували про звернення української інтелігенції у зв'язку з підписанням мовного закону. Про це в коментарі УНІАН сказала радник Президента України — керівник Головного управління з гуманітарних і суспільно-політичних питань АП Ганна Герман.

Вона зауважила, що в Адміністрацію Президента поки що не надходив Закон про засади державної мовної політики. «Про те, що він підписаний головою парламенту, я довідалася з повідомлень у пресі, в яких є посилення на прес-службу Верховної Ради України. Однак я можу підтвердити те, що до Президента у зв'язку з інформацією про підписання закону справді звернулися представники української інтелігенції. Вони просять про невідкладну зустріч з главою держави для обговорення ситуації, яка склалася», — сказала Г.Герман.

Вона зазначила, що «відомі громадські діячі, вчені, письменники написали Президенту про те, що вони хотіли б уже завтра мати з Президентом України детальну

розмову на цю тему».

«Ми передали Президенту листа, який підписало більше десятка представників української інтелігенції. Протокол глави держави повідомляє про заздалегідь узгоджений графік Президента, який, як правило, не змінюють спонтанно», — повідомила Радник глави держави і додала: «Але я знаю Президента і вірю, що Віктор Федорович знайде можливість, щоб обговорити таку важливу і непрсту проблему з лідерами громадської думки. Тому будемо чекати на відповідь глави держави».

«Єдине, в чому я впевнена і про що я вже говорила — це те, що Президент своїм рішенням не скривить жодної соціальної групи: ані тих людей, які рідною вважають українську мову, ані тих, хто рідною вважає російську чи іншу мову», — запевнила Г.Герман.

Голова Верховної Ради Володимир Литвин зареєстрував у парламенті свій варіант закону про мови в Україні, яким, зокрема, пропонується скасувати підписаний ним 31 липня Закон «Про засади державної мовної політики».

«Цим проектом пропонується визнати таким, що втратив чинність, Закон України «Про засади державної мовної політики», оскільки його положення не відповідають Конституції України, іншим законам України, а також не узгоджуються з Законом України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», — йдеться у пояснювальній записці до законопроекту про порядок застосування мов в Україні.

Основна відмінність від мовного закону Ківалова-Колесніченка полягає в тому, що наявність регіональної мови обласного значення встановлюється на підставі даних Всеукраїнського перепису населення, згідно з якою кількість громадян України — носіїв регіональної мови у відповідно Автономній Республіці Крим, області, Києві чи Севастополі становить не менше 15% від загальної чисельності громадян. Ініціювання запровадження таких заходів здійснюється шляхом збору підписів громадян України.

Водночас у проекті Литвина, на відміну від направлено на підпис Президенту закону, наголошується, що державна мова застосовується на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування.

У законопроекті також підкреслюється, що він набере чинності після введення в дію змін до Закону «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», оскільки, на переконання Литвина, зміст закону про ратифікацію Європейської хартії «не відповідає ідеологічним засадам Хартії, не є збалансованим у підходах до оцінки потреб різних мов, наявність стандартизує їх, відмовляючи в такий спосіб цілі, що переслідує Хартія, а тому потребує внесення змін».

Вадим КРИЩЕНКО

СЛОВО ПРО РІДНУ МОВУ

Тобі виламували руки,
Тебе хотіли затоптати,
Та слів твоїх високі звуки
Красою вічною дзвенять.

Молюсь тобі я, рідна мово,
За тебе —
в кривній боротьбі,
Бо я народжуюся знову
І воскресаю у тобі.

Час перекреслить і забуде
Усіх перевертнів й нікчем.
А ти була і вічно будеш,
Допоки на землі живем,
Допоки сонце в небі світить,

Допоки сяє нам зоря...
Беріть цю мову в серце,
діти,
Із вуст пророчих
Кобзаря.

ВЕРХОВНИЙ КОМІСАР ОБСЄ:

«МОВНИЙ ЗАКОН РОЗ'ЄДНУЄ УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО...»

Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин Кнут Воллебек заявляє, що прийнятий Верховною Радою 3 липня закон «Про засади державної мовної політики» розділяє українське суспільство.

«Я висловив свою стурбованість цим законопроектом... У чому моя стурбованість? З моєї точки зору, це закон, який роз'єднує суспільство. А мовний закон якраз повинен бути спрямований на те, щоб об'єднувати суспільство», — заявив К. Воллебек у Сімферополі після зустрічі з кримським спікером Володимиром Константиновим.

Представник ОБСЄ також нагадав, що в ході своїх попередніх візитів в Україну він завжди відзначав право російськомовного населення та інших національних меншин використовувати свої мови, отримувати освіту рідною мовою. «Але важливо, коли такий закон включає в себе і фінансування, яке б підтримувало розвиток цих мов і їх активне використання. Без такого фінансування — а його в законі немає — це лише політична декларація», — наголосив він. При цьому К. Воллебек зазначив, що в ході обговорення цього питання з В. Константиновим вони не змогли досягти згоди щодо характеристик цього закону.

У свою чергу голова Верховної Ради Криму в інтерв'ю журналістам нагадав, що Верховна Рада автономії висловила підтримку прийнятого закону, «тому ми повторили свої аргументи верховному комісару», заявив В. Константинов.

ЛИСТ В НОМЕР
<http://vidgolos.com>

«Я ПРОСТО ЧИТАЛА КНИЖКИ...»

Нещодавно я проходила вулицею К. Маркса в Сімферополі і почула, як журналісти розпитували одного з перехожих про його думки щодо Закону про мови, на мій погляд, прийнятого у такий зневажливий для країни спосіб. Потім я пошкодувала, що сама не запропонувала журналістам вислухати й мене. Вирішила написати вам, у газету, причому, спробую українською мовою.

Я вже літня жінка, живу в Сімферополі з 1975 року — прийшла з Омська за місцем призначення чоловіка — молодого фахівця. Народилася я в Україні, на Сумщині, в російськомовній родині військовика. Батько мав вірменські корені, мама виросла в селі під Путівлем, де майже всі вважали себе «руськими». Ми їздили по світах, а коли мене залишали у бабусі на Сумщині, то в школі була звільнена від вивчення української мови. На уроках з мови я просто читала книжки. Все своє життя я прагнула хоч на невеликий час повертатися в ті любі моєму серцю місця, де минуло моє щасливе дитинство, часто це вдавалося. В Україні я не відчувала негативного ставлення, не бачила косих поглядів, не чула образливої лайки. Раніше вважалося, що на заході України все інакше. Але, пригадую, коли в магазині у Львові я збиралася купити хліба, господарка крамнички, збагнувши, що я підбираю українські слова, сказала мені: «Говоріть, пані, російською, я розумію!»

А для мене українська мова є зрозумілою з того часу, коли почала багато читати, не випускаючи з рук книжок, серед яких були й книжки, надруковані українською мовою. Наприклад, «Американська трагедія» Т. Драйзера потрапила до мене в українському перекладі у 8 класі. Пам'ятаю, що тільки коли закінчувала її читати, з контексту здогадалася, що таке комірець.

Говорити українською навчилася дякуючи українським пісням, які є неперевершеним духовним і емоційним скарбом. В моїй душі зростала, плекалась любов до України, зацікавленість мовою, добре ставлення до українців. Я зрозуміла, що великодержавна зверхність (надменність) не для мене, що коли про українців говорять — хохла — мені соромно й боляче.

(Закінчення на 11-й стор.)

БІЛЬШІСТЬ УКРАЇНЦІВ ПРОТИ НАДАВАННЯ РОСІЙСЬКІЙ СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ

41% українців підтримують надання російській мові статусу державної, 51% — виступають проти цього. 8% — не визначилися. Про це свідчать результати опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» наприкінці липня 2012 року, які має у своєму розпорядженні УНІАН.

При цьому в дослідженні наголошується, що протягом останніх двох років кількість супротивників і при-

хильників двомовності була майже рівна. Проте в червні 2012 року кількість супротивників двомовності (48%) перевищила кількість прихильників (45%), а вже в липні розрив між прихильниками і супротивниками двомовності вперше збільшився до 10% на користь останніх. Для порівняння, у 2009 році рівень підтримки надання російській мові статусу державної становив більш як

50%, а кількість супротивників становила лише близько 40%.

Серед найбільших прихильників двомовності жителі Донбасу (85%), Півдня (72%) і Сходу (50%).

Лише 9% опитаних готові особисто вийти на акції на підтримку цього закону, і лише 16% — з вимогою його скасування. Разом з тим від 70 до 80% опитаних не готові брати участь в акціях як на підтримку

закону, так і проти нього.

Абсолютна більшість опитаних — 74% погодилися, що політики використовують питання мови тільки для отримання додаткової підтримки, голосів виборців. З цим погодилися як жителі Сходу, Півдня і Донбасу, так і Заходу, Центру і Півночі.

Опитування проводилося 14-27 липня 2012 року. Аудиторія дослідження: населення України віком від 18 років і старші. Опитано 2000 респондентів.

3 ДНЕМ ФЛОТУ УКРАЇНИ!

Президент України Віктор Янукович привітав працівників, ветеранів морського і річкового флоту, військовослужбовців Військово-Морських Сил Збройних Сил України з нагоди професійного свята — Дня флоту.

Текст вітання оприлюднено на офіційному інтернет-представництві Глави держави.

«Це свято мужніх і сміливих людей, покликаних захищати морські рубежі Вітчизни, задовольняти потреби населення та суспільного виробництва в морських і річкових перевезеннях», — зазначається у вітанні Президента.

В. Янукович наголосив, що високо цінує всіх, хто своєю відданою службою і сумлінною працею забезпечує виконання завдань, що стоять перед флотом України.

День флоту України відзначається щороку в останню неділю липня.

КВІТИ САГАЙДАЧНОМУ

28 липня 2012 р. у Севастополі з нагоди святкування 21-ї річниці Військово-Морських Сил Збройних Сил України біля пам'ятника славетному флотоводцю України Петру Сагайдачному, який розташований поблизу бухти «Омега», відбулось покладання вінків і квітів.

У церемонії взяли участь командувач Військово-Морських Сил Збройних Сил України віце-адмірал Юрій Ільїн, керівний та командний склад вітчизняного військового флоту, представники Адміністрації Президента України, шефських делегацій з регіонів України, флотських ветеранських організацій, громадськість. Севастопольське духовенство представляли військовий капелан ієрей Микола (УГКЦ), ієрей Ян (РКЦ), пастор Віктор (УЛЦ) та представники віруючих мусульман, які спільно молилися за Український флот, захисників, що стоять в обороні рубежів нашої Батьківщини.

Після цього представники Севастопольської організації Співки офіцерів України поклали квіти до пам'ятного знака з нагоди 10-ї річниці відновлення ВМС ЗСУ на проспекті Нахімова та у молитві помянули усіх загиблих військового Українського флоту.

КОМАНДУВАЧЕМ ВМС УКРАЇНИ ПРИЗНАЧЕНО ВІЦЕ-АДМІРАЛА ЮРІЯ ІЛЬІНА

Президент України Віктор Янукович призначив віце-адмірала Юрія Ільїна командувачем Військово-Морських Сил ЗСУ.

Текст відповідного указу розміщено на офіційному інтернет-представництві Глави держави.

Віце-адмірал Юрій Ільїн народився 21 серпня 1962 року в місті Рогачов Гомельської області Білоруської РСР.

Після закінчення Мінського суворовського військового училища у 1979 році вступив до Одеського вищого арти-

лерійського командного училища імені М. В. Фрунзе.

З 1983 до 1991 року служив в окремій бригаді морської піхоти Чорноморського флоту на посадах командира взводу, командира батареї. У період з 1991 до 1998 року проходив службу у штабі Командування Військово-Морських Сил ЗС

України. З серпня 1998 року до грудня 2003 року командував окремою бригадою морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України. У період з грудня 2003 до червня 2005 року проходив службу в

штабі Командування Військово-Морських Сил на посадах заступника начальника і начальника управління оборонного планування. З червня 2005 до серпня 2008 року був військовим представником групи офіцерів у міжнародних штабах і місіях у США.

З серпня 2008 року проходив службу у Командуванні Військово-Морських Сил на посадах першого заступника начальника штабу, начальника штабу — першого заступника командувача Військово-Морських Сил.

Закінчив Національний університет оборони України. Одружений, має дочку.

ДЕНЬ ФЛОТУ В МОРСЬКІЙ ПІХОТІ

В Україні і за рубежом «чорні берети» 1-го Феодосійського окремого батальйону морської піхоти ВМСУ відзначили День флоту України та 20-ту річницю Військово-Морських сил України. Заходи проходили урочисто, в «повній бойовій готовності» — з рукопашним боєм, повітряним і морським десантами, тактичним боєм та перемогою над умовними незаконними збройними формуваннями.

У Севастополі «морські вовки» капітана Олега Савінова взяли участь в параді військ та висадці морського десанту на БТР-80 з великого десантного корабля «Костянтин Ольшанський». І це — повертаючись з міжнародних навчань «Сі Бриз-2012», що проходили на Одещині, після успішної сертифікації на взаємосумісність з найкращими бойовими підрозділами світу.

З нагоди свята національного флоту відбулися урочистості і в Болгарії, у Новому Селі. Там у навчаннях «Ротаційні сили Чорноморського регіону» беруть участь понад 50 українських морських піхотинців. Разом із колегами з Македонії та Болгарії наші воїни готуються до дій у складі багатонаціональних контингентів під час виконання міжнародних миротворчих операцій.

У Феодосії близько сотні молодих воїнів пройшли небезпечну палаючу смугу перешкод, склали клятву морського піхотинця та присягнули з честю носити чорний берет — гордість кожного справжнього морпіха.

Зранку на стройовому плацу під звуки Державного Гімну здійнялися Державний Прапор України, прапор Військово-Морських Сил та прапор Морської піхоти. Привітати воїнів зі святом приїхали шефи з Луганщини, Київщини, з міста Івано-Франківська та Тлумачького, Городенківського, Косівського та Надвірнянського районів Прикарпаття.

Перед військовослужбовцями виступив заступник голови міського комітету Товариства сприяння обороні України, керівник методичного об'єднання викладачів предмета «Захист Вітчизни» управління освіти міськвиконкому м. Феодосії полковник у відставці Олександр Плоткін. Духовний наставник морських піхотинців отець Димитрій нагородив підполковника Олександра Конотопенка грамотою Сімферопольської і Кримської єпархії УПЦ за плідне співробітництво з Українською православною церквою у сфері духовно-етичного виховання військовослужбовців і вручив ікону архістратига Михаїла.

Військовослужбовців привітав командир морських піхотинців підполковник Олександр Конотопенко. Заступник командира з виховної роботи майор Ростислав Ломтев нагадав, що корені морської піхоти і національного військового флоту — у звияжних морських походах запорожців гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного. Так, у 1616 році українська козацька «морська піхота» на швидкохідних чайках і трофейних галерах розгромила турецький флот, взяла штурмом 14-тисячний гарнізон яничарів Кафи, визволила з полону тисячі наших співвітчизників. Нині в українській Феодосії про це нагадує пам'ятник славетному попере-

днику у військовій частині перед штабом. А чого вартий нічний двотисячний десант козаків на чолі з Іваном Сірком, який прийшов на допомогу французам, оволодівши за один день неприступною іспанською фортецею Дюнкерн! Його успіх й досі вивчають у військових академіях світу...

Після проходження повз трибуну урочистим маршем військовиків в чорних одностроях розпочався тактичний бій з умовними терористами, а під час кульмінації з неба спустився повітряний десант — з прапором Морської піхоти та Державним прапором України та Військово-Морських Сил України.

Вручення подарунків, відзначення кращих військовослужбовців та святковий концерт шефських колективів — все це відбулося в Будинку офіцерів флоту.

Так співпало, що в цей час Феодосія відзначала свою 2541 річницю. Тож «чорні берети» 1-го Феодосійського взяли активну участь в усіх міських заходах. А завершилося свято грандіозним феєрверком!

Олександр ГЕОРГІЄВ
Феодосія — Севастополь
Фото автора

ТВОРИТИ ДОБРО

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.

— Даруйте, але ж ви закінчили московський ВНЗ, а там, звісно, не вивчали українську мову?

— Так, я пішла в українську газету фактично без знання української мови. Перший рік роботи постійно користувалася російсько-українськими словниками, доки не опанувала рідну мову в достатніх межах. А в далекому 1959 році, коли мої батьки переїхали з Сумщини в Сімферополь, і я мусила без вибору йти до російської школи, бо українських не було, першу чверть у класі з мене всі сміялися, глузували, а другу — я вже була відмінницею і взірцем у навчанні. То ж мене дуже дивують розумові здібності людей, які на 20-му (!!!) році незалежності України ставлять питання про надання статусу другої державної мови російській через неспроможність засвоїти українську...

— Як фаховий редактор ви знаєте місце, вагу, силу, ціну, магію СЛОВА, досконало володієте його чарами, як фаховий журналіст ви у своїй статті «Про класику та «рояль в кушах» за 13 липня цього року, мабуть, не випадково процитували Отця Івана, який, у свою чергу, процитував Біблію: «Спочатку було Слово, і слово було у Бога, і слово було Бог». Як ви особисто розумієте цю фразу в контексті сьогодення?

— «...Слово було у Бога, і слово було

ється життя для того, аби вона дістала певний урок, чогось навчилася, щось зрозуміла, і всі люди, які з'являються у нашому житті, незалежно з позитивом чи негативом, це — наші вчителі. Кого ви можете назвати своїми учителями, і чого вони вас навчили?

— В літературному інституті майже всі викладачі були цікавими. У видавництві — кримські письменники Марія Василівна Глушко, Анатолій Ісайович Мілявський, фронтовик Олександр Андрійович Лесін. Це були люди особливі. Вони вчили вимогливості і ніколи не миритися з несправедливістю. Тепер мої думки — мої вчителі. Вони вчать, зокрема, прощати. Прощати навіть... зради. Коли моя найближча подруга мене зрадила, здавалося, що зруйновано весь мій світ, все моє життя. Тепер розумію, причиною трагедії став для мене мій надмірний максималізм. Прикру науку я дістала і від Ескандера Умерова. Коли написала для нього книгу на 700 сторінок «Узник ХХ века», він заплатив мені лише 300 гривень, а пустив чутки, що віддав 5 тис. дол. Скільки потрачено часу: він розповідав, а з того невиразного говоріння незрозумілою мовою я мала робити художній текст, по декілька разів вичитувати гранки! З цією книгою він вступив до спілки письменників, був там на оплачуваній роботі. Я багато написала книг для людей, а цю видану книгу навіть в руці не тримала,

Тамара Соловей з Данилом Кононенко

змінним, бо... ми бачимо на обрії сонце, і воно згасне лише тоді, коли стануть незрячими наші душі». Ви і сьогодні можете підтвердити свої слова?

— Звичайно, незмінно торуємо життєвий шлях зі «Світлицею» у серці, хоч і з постійним її безгрошів'ям... Бувало, по півроку зарплату мізерну і ту не платили! Ми з матір'ю, яка одержала пенсію лише в 78 років, бо все життя хворіла і не мала необхідного робочого стажу навіть для мінімальної пенсії, буквально голодували. Інколи не було з чого навіть шукати зварити.

— А яку страву ви любите готувати? Я, наприклад, борщ: влітку — холодник, а взимку класичний український.

— Про холодник я чую вперше, а от класичний готую дуже смачно, у будь-яких варіаціях: і з баклажанами, і з кабачками...

— Овва! Я знала завжди, що борщ буває з пампушками, з грибами, галушками тощо, а от про борщ з баклажанами чи кабачками навіть не здогадувалася... Відчувається і в буденному творчій підхід неординарної особистості!

Пані Тамаро, ви за своє журналістське буття зустрічалися з багатьма цікавими людьми, гідними наслідування, хто вам найбільше і чим запам'ятався?

— Так, гідних людей дуже багато, по суті це всі, про кого я пишу. От недавно, наприклад, я писала про Чермошенцева Володимира Олександровича. Це росіянин, який не боїться бути українцем, воював в лавах УПА.

— Якось ви писали про лікаря Валентина Павловича Усаченка наступне: «І хоч він — людина далеко не сентиментальна, думається, щеміло його серце, бо це був момент істини, ради якого вартувало обрати саме таку долю». Чи можете ви, спираючись на захоплення читачів вашим журналістським влучним ваговитим словом, сказати і стосовно себе ці слова?

— Це не я брала долю, швидше, вона мене. Зрештою, займається журналісткою я ніколи не прагнула, тим більше, що за радянських часів журналістика була лише прислужницею влади.

— В день народження завжди згадуються яскраві сторінки життя, хочеться погортати альбом, ще раз поглянути на улюблене фото... У вас є улюблене фото, які воно викликає у вас асоціації?

— Немає. Бо тієї людини, яку колись фотографували, вже не існує. Фотоаль-

бом нагадує мені цвинтар, там все в минулому.

— Звісно, за сумним гумором і шорсткими, навіть колочими, непередбачуваними відповідями завжди криється тонка поетична натура. Кажуть, що пані Тамара грає на гітарі, гарно співає виключно власні пісні, видала власну збірку віршів... Поезія — це стан душі.

— Сьогодні мій стан душі далеко не поетичний.

— У своїй статті «Має Крим українські таланти!» від 5 серпня 2011 року ви писали «Хтось має талант співака, хтось — артиста, хтось — постановника, а хтось — людини, яка допомагає мріям здійснюватися і народжуватися новим». Всіма цими талантами, чесно-тими наділена і Тамара Соловей. Робити добро — це не тільки її кредо, а й її сутність, її сенс. Вона щономера щедро дарує власні думки, власний час, власні можливості, власне життя... Та в день народження годиться самій приймати подарунки... Уявімо казкову ситуацію: перед вами постає Чарівник або добра Фея, який би ви хотіли від них отримати подарунків?

— Моє дитинство минуло без казок, то тепер — навіть не хочеться уявляти...

— Та всупереч сумним реаліям, давайте будемо мріяти! Якби у ваших руках опинилася Золота Рибка, які три бажання загадала б їй Тамара Соловей?

— Лише одне: щоб вона не потрапила на сковорідку до тих, чії мрії хотіла б виконати. Бо за добро не завжди платять тим же самим.

— Нехай вас назавжди обмине доля змальованої вами Золотої Рибки, а ваші власні думки будуть світлими і осяйними! Бажаю, щоб вашими супутниками однині і довіку стали здоров'я, радість, достаток, добра казка, безмежні здійсненні мрії, натхнення на журналістське творче «вариво», збагачене совістю, мудрістю, справедливістю, що дасть силу духу, зцілить зболену віками українську душу, пробудить національну самосвідомість і найкращі людські почуття!

Розмову вела Ольга БІЛЯЧЕНКО

Коллективи «Кримської світлиці» і Національного газетно-журнального видавництва сердечно вітають Тамару Федорівну Соловей з ювілеєм! Здоров'я, творчої наснаги і багато-багато вдячних читачів Вам, шановна Тамаро Федорівно, на довгі й щасливі літа!

З мамою Наталею Микитівною

Бог» — тобто це самоназва, самовизначення. Звісно, як корабель назвеш, так він і попливе... Якщо в Україні російській мові надати статус державної, тоді Україна стане складовою Росії, і ні про яку самостійність вже можна буде й не мріяти!

— Коли вже ми заговорили про Бога, скажіть, будь ласка, ви — людина віруюча? Як ви ставитесь до релігійної ситуації в Україні?

— Так, я — людина віруюча, близько двадцяти років тому я входила до першого десятка парафіян Київського патріархату в Криму, які звернулися з проханням про відкриття української церкви. Зараз у кожного громадянина України є вибір, є своя дорога до Храму, до Бога...

— Ваше життєве кредо?

— Робити добро.

— Але ж поняття добра відносно, як ви його вирізняєте?

— Перший досвід мала в ранньому дитинстві, коли мій репресований батько повернувся додому, я його тоді вперше побачила у своєму житті. Він на позичені копійки купив для мене гостинець. Тато увійшов до хати, дав мені пряника, мама кинулася до нього з обіймами, а я стояла, тримала в руках пряника і намагалася зрозуміти: тато — це добре, чи це погано? Я зрозуміла: тато — це добро!

— За свою двадцятилітню журналістську діяльність ви багато уваги приділяли соціальній сфері, конкретним людям по суті ви весь час робили добро... Чи запам'ятався вам якийсь окремий випадок?

— Таких випадків було дуже багато, і я не хочу акцентувати на цьому увагу. Зробила — і забула. Від добра — добра не чекають.

— Ви — журналіст різноплановий, вам підвладна будь-яка тема: від освіти, культури, політики, соціальної сфери до глибин людського самопізнання, скажіть, яка тема найцікавіша для вас?

— Мені легше сказати, про що я не люблю писати. Я ніколи не роблю матеріалів про людей, яких добре знаю, але відверто не поважаю.

— Існує переконання, що людині да-

коли дійшла мова, що мушу в тексті плюжати Україну, — продовжувати роботу не стала.

— То ви — пані гонорова?

— Швидше, принципова!

— Як сказано в Євангелії від Йоанна (8.32), «Пізнайте правду, а правда вас вільними зробить»... Ви пізнали правду? Чи почуваетесь вільною?

— Так, майже про все могу вільно говорити. Але сьогодні дають справжню свободу лише гроші. Це — свобода вибору, облаштування свого життя, свобода творчості. Хоча задля грошей я не жертвувала жодним із моїх переконань.

— У своїй статті з нагоди 15-річчя «КС» «Зі «Світлицею» у серці!» ви поетично писали: «Минають часи, минають роки, але шлях наш залишається не-

Т. Ф. Соловей з колегами. 2008 р.

ХІБА НАС МОЖЕ БУТЬ ЛИШ КУПКА, КОЛИ ЗА ГЕТЬМАНА — САМ СТУПКА!

ЦЕ НЕ ФОТОМОНТАЖ, ШАНОВНІ ЧИТАЧІ, НЕ ШОУ ДВІЙНИКІВ, НЕ РОЗІГРАШ, НЕ СПЕКТАКЛІ! МИНУЛОЇ П'ЯТНИЦІ В ГОСТЯХ У РЕДАКЦІЇ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ» ПОБУВАЛА ГРУПА АРТИСТІВ ГАСТРОЛЮЮЧОГО В СІМФЕРОПОЛІ НАЦІОНАЛЬНОГО АКАДЕМІЧНОГО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ ІМЕНІ І. ФРАНКА НА ЧОЛІ ІЗ САМИМ БОГДАНОМ СТУПКОЮ! НАРОДНА АРТИСТКА УКРАЇНИ, ЛАУРЕАТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРЕМІЇ ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА НАТАЛЯ ЛОТОЦЬКА, ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ НАТАЛЯ ПОНОМАРЕНКО, ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ ЄВГЕН ШАХ, НАРОДНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ ОЛЕГ ШАВАРСЬКИЙ, ЗАСЛУЖЕНИЙ АРТИСТ УКРАЇНИ ОЛЕКСІЙ ПЕТУХОВ, РЕЖИСЕР-ПОСТАНОВНИК ПЕТРО ІЛЬЧЕНКО І НАШ ВІТЧИЗНЯНИЙ ТЕАТРАЛЬНО-КІНЕМАТОГРАФІЧНИЙ ГЕТЬМАН БОГДАН СТУПКА-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ПРИЙШЛИ ПІДТРИМАТИ «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ», БО, ЯК ВИЯВИЛОСЯ, НАЧУВАНІ І ПРО НЕПРОСТУ ДОЛЮ НАШОГО ПРОСВІТНИЦЬКОГО ВИДАННЯ, І ПРО СПЕЦИФІЧНІ КРИМСЬКІ УМОВИ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й КУЛЬТУРИ.

НЕ ВІДХОДЯЧИ, ЯК ТО КАЖУТЬ, ВІД КАСИ, БОГДАН СТУПКА І ЙОГО КОЛЕГИ-ФРАНКІВЦІ ПРЯМО В РЕДАКЦІЇ ОФОРМИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ НА «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ». ОТОЖ, МИ ВІДТЕПЕР — ЩЕ Й ВСЕУКРАЇНСЬКА ТЕАТРАЛЬНА ГАЗЕТА! НУМО ЗА ГЕТЬМАНОМ НА ПОШТУ, ЗЕМЛЯКИ-ПЕРЕДПЛАТНИКИ!

Давньє не було таких гостей у «Кримській світлиці»! Вони немов зійшли до нас прямо зі сцени, з кіно- і телеекрану, з високого мистецького Олімпу — звичайні, прості, людяні, щирі, усміхнені, привітні. Без гриму і заготовлених монологів. Без «столичності», без дистанції — як давні і добрі знайомі, як рідні. Тому ми відразу одностоголосно зарахували артистів театру ім. І. Франка до нашого редакційного штату і запросили на відкриття «планірку», які традиційно відбуваються у нас щоп'ятниці. А Богдану Ступці запропонували зіграти роль головного редактора «Світлиці», але так,

щоб у газеті з'явилися, нарешті, приміщення та автомашина!

Ми не сумніваємося, що якби Богдану Сильвестровичу і його колегам вдалося затриматися в редакції хоча б на кілька днів, місцева влада це запам'ятала б надовго. Бо з гетьманом Богданом Хмельницьким, роль якого блискуче зіграв у польському фільмі «Вогнем і мечем» Богдан Ступка, краще не жартувати. Тим більше, після тих двох років полону, які Ступка-Хмельницький відсидів свого часу у Бахчисарай. До речі, а чому це у Хан-Сараї про це — ні слова? Чому б не знайти там хоч би кімнатку для відпо-

відної експозиції? Куди кримський хан по культурі Михайло Голубев дивиться?

Ось так Богдан Сильвестрович розпочав редакційну «планірку»! А Воронцовський палац чому тільки царськими портретами завішаний? Там же в записниках унікальні картини українських художників зберігаються. А музей Чехова — чому лише МХАТівським стає? Навіщо ж так збіднювати класика? Він усьому світові належить, є в долі Чехова велика і не прочитана ще до кінця українська сторінка. Його брат Іван жив і похований в Сумах, Антон Павлович завжди туди приїжджав, і

це ж його слова — «никаким Венеціям не сравняться с речкой Псел...». А що вже казати про те, що путівку в життя чеховській «Чайці» дав саме український театр, бо її прем'єра у Санкт-Петербурзі перед тим провалилася.

Те ж саме і з Бахчисарайським фонтаном. Бували там і Міцкевич, і Леся Українка, але це чомусь зовсім не рекламується. Де тут закінчується культура і починається політика, кримсько-українська наша владо? Цікавий випадок пригадав народний артист України Олег Шаварський. У 1992 році, коли театр ім. Франка також гастролював у Сімферополі, тут було не зовсім спокійно: намети, мітинги. Одна жіночка так активно проти України виступала — не підступись. «І що ви ото проти мене маєте? — питаю. — Я вас не знаю, ви мене не знаєте, а клянете. А я, між іншим, отут спектаклі граю, прийшли б...»

Після вистави зустрічає з квітами, дякує. Я її потім на всіх спектаклях помічав. А біля наметів більше не бачив...»

Ми вже у минулому номері нашої газети кланялися митцям-киянам за те,

що, дякуючи їм, в Криму подолано усі мовні бар'єри. А, значить, і політичні, бо коли між людьми немає духовних перепон, політиканам робити тут нічого. Народна артистка України Наталя Лотоцька розповіла про те, як вони з Поліною Лазовою (не плутати з Пронею Прокопівною!) якось подякували одній молоденькій татарочці на ринку: «Да хранит Вас Алла!» «Бог один...» — відповіла татарочка. Яка делікатність, який такт!

...Ми від душі посміялися з гостями, які, як ніхто, тонко й делікатно відчувають життя, над анахронічною

вивіскою кримського ком-партійного рескому і кримською «гінмотворчістю». Ми пом'янули нашого покійного редактора Володимира Миткалика (теж, до речі, Сильвестровича), якому 29 липня виповнилося б лише 55 років. «Ми робимо одну справу», — сказав на прощання Богдан Ступка, якого ми на радіощах урочисто проголосили гетьманом усіх «світличних» передплатників. І пообіцяв приїжджати частіше — до Криму, а, значить, і до нас.

Ще раз дякуємо вам за все, гості наші щирі! Після ваших відвідин нам усім на душі стало легко й сонячно. З такими душами можна робити світлу газету — «Світлицю»!

Віктор КАЧУЛА

«Кримська світлиця»,
13 липня 2001 р.

* * *

P. S. Ми й досі всією редакцією дивуємося, як у тій гастрольній круговерті-заклопотаності Богдан Ступка викрає кілька годин дорогоцінного часу і нагрянув зі своїми колегами-франківцями до «забутої владою й «Просвітою» (за Д. Кононенко) газети з таким приголомшливим візитом. Це ж яку треба мати велику українську душу, і совість, і мудрість, щоб розуміти, ЩО значать для «Світлиці» і «світличан», для всього «діаспорного» кримського українства (а тоді, як кажуть в Одесі, це вам було не тут...) — який візит, який жест, така сцена! Уявіть, що кожен більш-менш значущий київський начальник (і не обов'язково від культури), пролітаючи на шляху до моря над Сімферополем, візьме та й загляне на хвилинку до української редакції, чи школи, чи театральної студії «Світанок»: а як тут наше українство поживає? А чи не треба чимось підсобити?

Для цього треба бути СТУПКОЮ. Як же нам усім, Богдане Сильвестровичу, Вас тепер не вистачатиме...

«УКРАЇНА ВТРАТИЛА ГЕНІЯ, А Я ВТРАТИВ ДРУГА...»

Режисер Володимир Бортко, який зняв фільм «Тарас Бульба», де головну роль зіграв Богдан Ступка, вважає смерть актора втратою для всієї культури, повідомляє РІА Новості.

«Він мав велике значення для нашої культури. Останнім часом Богдан Ступка багато знімався в Росії... Ми втратили великого артиста, не тільки нашу культуру. Він був одним з кращих акторів Європи», — підкреслив режисер.

За словами В.Бортка, Богдан Ступка був дуже «веселою, доброю, а головне — мудрою людиною». «Я глибоко сумую, оскільки пішов з життя мій товариш по роботі. Над «Тарасом Бульбою» ми працювали цілий рік. Зйомки іноді проходили у вкрай важких умовах, але з Богданом Сильвестровичем завжди було легко спілкуватися. Він підбадьорював і своїх молодих товаришів, показував, що є ще порох в порохівниці. І знімальна група, дивлячись на його енергетику, жила», — поділився спогадами режисер. «Пішов один з нас. Коли помирає такий актор

— це безумовна трагедія. Але герої, яких він зіграв, будуть жити», — сказав В. Бортко.

* * *

Народний артист України, режисер Ярослав Лупій називає непоправною втратою для мистецтва смерть актора Богдана Ступки. Про це він сказав у коментарі УНІАН.

«Це найбільша втрата. Це була величина, це була глиба. Втрата просто непоправна. Ми його завжди пам'ятатимемо», — сказав Я.Лупій. Як відомо, Б.Ступка знімався в історичній драмі режисера Я.Лупія «Данило — князь Галицький» (1987).

* * *

Зі смертю видатного актора театру і кіно Богдана Ступки Україна втратила генія. Таку думку висловив голова Кримської організації Українського союзу ветеранів Афганістану, депутат кримського парламенту Сергій Куніцин у зв'язку зі смертю великого актора, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Дізнавшись про його смерть, я пережив

справжній шок. Це не лише втрата для всієї України, але і моя особиста. Я можу сказати абсолютно щиро, що втратив друга, а країна — генія», — сказав С. Куніцин.

Він відзначив, що давно знав Богдана Сильвестровича. «Це була людина повна сил і енергії, доброти і порядності. Особливою якістю, яку він мав, можна було назвати простоту. Простий у стосунках, у судженнях і в підході до життя. Спілкуватися з ним було завжди приємно і легко».

За словами Куніцина, його остання зустріч з Богданом Ступкою відбулася в Севастополі на одному з кінофестивалів. «Ми тоді довго розмовляли за обідом і здавалося, що його плани і задуми неможливо зупинити. Я висловлюю співчуття близьким і рідним Богдана Сильвестровича і ще раз схилию голову у цю важку годину...», — сказав депутат кримського парламенту.

* * *

«Актори, як циркові коні, коли виходять на арену, б'ють копитами до останнього подиху.

Таким був і Богдан Ступка, — не шкодуючи себе, брався за ролі — великі і малі, в театрі і в кіно. Тому й встиг зробити так багато», — сказав про свого давнього колегу та товариша народний артист України Федір Стригун, художній керівник львівського театру імені Марії Заньковецької, в якому починав Богдан Ступка.

Він відзначив, що хоча творче життя Ступки більше пов'язано зі столицею, його зв'язок з рідним містом ніколи не поривався. «Останній раз ми бачилися під час київських гастролей нашої трупи. Грали «Чаріку» та декілька інших вистав. Богдан був на кожній з них, увесь час горнувся до нас, а на вокзалі все не покидав перон. Я запитав його: «Чому не йдеш додому?», а у відповідь: «Нехай ще хоч хвилинку побуду з вами». Зі Львовом його зв'язувала міцна пуповина, і цей зв'язок не обривався ніколи і був взаємним», — розповів артист.

* * *

Героя України, художнього керівника Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка Богдана Ступки не стало 22 липня, на 71-му році життя...

Більше року тому, переглядаючи кримську пресу, я натрапив на цікаву статтю Ісмаїла Хатіпова «Давайте построим общий дом» («Голос Крыма» 29.04.2011). У ній йшлося про створення в АРК «території пріоритетного розвитку». Відразу написав відгук у вищезгадану газету, але досі його там не побачив надрукованим. Пояснити це можу лише тим, що кримськотатарські видання чомусь старанно обходять питання українсько-кримськотатарського співробітництва. Адже значно зручніше просто «тиснути» на Київ, не маючи ні перед ним, ні перед кримським українством жодних зобов'язань. Зрозуміло, що така лінія не сприятиме швидкому вирішенню кримськотатарської проблеми. Більше року стаття пролежала в шухляді, але нещодавно я подумав: доки в суспільстві є такі люди, як Ісмаїл Хатіпов (хай навіть вони і в меншості), доти живе й надія на те, що Крим поступово ставатиме толерантнішим, а співжиття національних громад гармонійнішим. Вважаю, що заторкнута кримськотатарським автором тема є вартою того, щоб з нею ознайомилися наші читачі.

По-перше, радує те, що автор підходить до всіх питань зважено, обходить без ярликів і не спрощує проблему. Про державу Україна він пише стриманіше, ніж його співплемінники: «Внутриполитическая обстановка в Украине тоже не располагает решать в полном объеме проблемы по восстановлению прав крымских татар. Особенно это ощущается в Крыму, где ни о какой национальной автономии и слышать не хотят. Это воспринимается всеми жителями как угроза их благополучному и спокойному проживанию на этой благодатной земле. Центральные власти не могут не учитывать настроения большинства населения этого региона...»

Слава Богу, нема жодного слова про столичних українських «асиміляторів», які тільки й мріють про те, щоб кримські татари пошвидше втратили свою самобутність і перемішалися з російськомовним населенням. Інші подібними закидами частенько грішать, і це робить подальше спілкування неможливим. А ось зважений підхід Ісмаїла Хатіпова підштовхує не тільки кримчан, але і материкових українців до роздумів і діалогу. Автор пише:

«Есть ли выход из создавшегося положения, который устроил бы всех — и крымских татар, и большинство населения Крыма, и в целом государство Украина? На мой взгляд, такой путь существует. Он очень непростой, компромиссный, промежуточный, потребует доскональной проработки, тщательной подготовки и, конечно, определенных денежных средств. Но при общей поддержке можно будет добиться желаемой цели, которая позволит снять если не все, но очень многие проблемы ключевого характера.

В чем суть предложения? Нужно провести эксперимент вначале в одном из регионов Крыма, где уже будут применяться другие качественные новые подходы в работе во всех сферах жизнедеятельности людей и где будет соблюдаться не на словах, а на деле самый главный принцип — закон об абсолютном равенстве всех граждан. Надо будет создать в Крыму экспериментальную территорию пріоритетного развития, где всем людям, незави-

симо от их национальности и вероисповедания, будет комфортно жить, растить детей и уверенно смотреть в будущее. В этом смысл эксперимента. А накопившийся наработаный положительный опыт в политической, экономической, межнациональной сферах затем следует постепенно внедрять по всему Крыму...»

Далі автор наголошує на деяких важливих моментах:

«В то же время это должны быть районы, где проживает довольно большое число крымских татар. Это очень важно, потому что, несмотря ни на что, в отличие от политиков, простые люди разных национальностей за уже многие годы совместного проживания научились ладить между собой. По большому счету, простым людям делить нечего. У них уже общие цели и задачи — достойно жить, растить и выучить своих детей, накормить свои семьи (...)

можуть бути союзниками у тих починаннях кримських татар, де будуть враховані культурні потреби українців.

Думаю, знайдуться співчуваючі також серед представників інших національностей, зокрема серед демократично налаштованих росіян.

Столична влада об'єктивно повинна бути зацікавлена в такому експерименті (це створювало б їй європейський імідж!), проте наші «слуги народу» тепер будуть більше зайняті майбутніми виборами і майновими питаннями; навряд чи вони відволікатимуться для вирішення того шляхетного завдання, про яке пише Ісмаїл Хатіпов. До того ж, тепер зменшилася роль і можливості української опозиції, тому можна буде розраховувати головним чином на активних порядних кримчан, які розуміють, що речі матеріальні і духовні дуже взаємопов'язані. Але якщо успіхи не забаряться, якщо від експерименту

кримським засобам масової інформації. Справді, чи багато з них читають доброзичливі матеріали про себе у «Кримській світлиці»? Зате кримськотатарська більшість при всьому бажанні ніяк не може ігнорувати величезний масив російських ЗМІ. Не помічати і не засвоювати того, що пишуть там — у Криму практично неможливо. Враховуючи тиражі і вплив останніх, немає нічого дивного в тому, що багато кримських татар дивляться на речі кремльськими очима. Принаймні чимало з них повторювали тези про «насилницьку українізацію». Розумію, що під час правління Юшенка зовсім не вирішувалися кримськотатарські проблеми, але ж не треба забувати, що попри патріотичну риторику президента українці АРК так і не відважилися... заговорити рідною мовою. Та й наша «Кримська світлиця» при ньому ледь-ледь животіла. Це була епоха «імітаційного

ляничное»), хоча варто б — «Сунічне». Але всі пам'ятають, що навіть таку компромісну форму «українізації» проросійські організації зустріли вкрай неприхильно. І все-таки вважаю, що на експериментальній території можна буде спробувати таку «тримовність». Правда, інтуїція підказує мені: щоб російськомовне населення пішло на якісь мовні поступки, потрібна бодай перспектива швидкого економічного зростання в тому регіоні. Може, допомогли б турецькі інвестиції? Адже Туреччина обіцяла підтримувати своїх кримськотатарських братів. Турецька економіка за потужністю — тринадцята в світі, так що певні підстави для оптимізму є. А поки політичний клімат в АРК не сприяє зустрічному руху народів. Реалізується ідеологія російського націоналізму, а кожна етнічна група зацікавлена лише на власних проблемах. Чиновники ж (незалежно від національності) прагнуть не стільки до вдосконалення суспільства, скільки до особистого збагачення. Такий вже нині час...

ШУКАТИ ДРУЗІВ, ЗБИРАТИ «ЗОЛОТІ КРУПИНКИ»

Щоб там не казали про красу гірського Криму, про привабливість кримських пляжів — головною цінністю півострова, який називають «медаллю на грудях планети», все-таки є люди. Саме вони можуть зробити Крим по-справжньому процвітаючим. На щастя, як вірно відзначає Ісмаїл Хатіпов, на відміну від політиків прості люди різних національностей навчилися ладити між собою. Неодноразово чув від росіян та українців, що завдяки кримським татарам вони навчилися робити теплиці і тепер вирощують овочі у своєму господарстві. А на базар якщо і їдуть, то лише для того, щоб продавати, а не купувати. Можна тільки здогадуватися про весь сумарний потенціал кримськотатарського народу. Мою тезу опосередковано підтверджує болгарський ентузіаст Мітко Каркашев, який вирішив власноруч створити музей, присвячений кримськотатарській діаспорі у Болгарії. Хоч там вона не така вже й велика. Кримські татари вже давно виїхали з Казахстану, але тепер замість них уже казахи танцюють хайтарму і співають кримськотатарську пісню «Мен гогерджин олайим». Яким же тоді сумарним творчим потенціалом володіють усі кримські татари, що проживають в АРК? «Кримська світлиця» регулярно пише про таких людей, друкує їхні твори. Всі ми знаємо і любимо Ахтема Алієва, який прикрашає Крим трояндами, молоду вчительку Сусанну Меметову — авторку статті «Крос-культурна експедиція», юного письменника Бекіра Аблаєва. Якби кримськотатарські ЗМІ настільки ж активно підтримували українців, давали їм можливість висловитися на своїх шпальтах, то, думаю, не було б особливих проблем зі створенням «зон пріоритетного розвитку». Добротний будинок можна збудувати лише на міцному фундаменті. Його основою може бути тільки «критична маса» доброзичливих і небаїдухих людей різних національностей. Саме тих, хто схильний до діалогу. Робити ставку лише на чиновників наївно — вони в кращому випадку просто не будуть заважати. Або в міру своїх сил підтримають справу, добре організовану «знизу». Тому ми повинні навчитися гуртувати людей, збирати оті безцінні «золоті крупинки», які, на перший погляд, не надто помітні в соціумі. Гарним прикладом для нас може бути всевітній рух Фетхуллага Гюлена. Цей видатний турецький філософ не лише зміг заронити в суспільство мудрі ідеї, але й забезпечив їм довге життя. Як саме? Він навчив друзів і однодумців творити соціальні мережі. Для українців це суперактуально! І взагалі, перш ніж говорити про толерантність в Криму, треба ознайомитися з духовною спадщиною великого мусульманина. І навчитися думати не лише про свої проблеми, але й проблеми сусіда. Інакше добра, шляхетна ідея Ісмаїла Хатіпова захлинеється ще на ранній стадії реалізації.

Сергей ЛАЩЕНКО

БУДУВАТИ ДІМ, ПОЧИНАЮЧИ З ФУНДАМЕНТУ

Фото О. НОСАНЕНКА

ключевым объединяющим фактором в области межнациональных отношений для большинства жителей может стать признание на территории Крыма 3-х государственных языков — украинского как общегосударственного, а русского и крымскотатарского как государственных регионального значения. Это повлечет за собой обозначение на трех языках на этой территории всех организаций, учреждений, населенных пунктов, улиц, домов, медицинских, учебных, культурных заведений и многого другого. Во всех детских садах, школах, других учебных заведениях по специально разработанной программе, как в отдельных группах, так и на совместных занятиях, будет вестись учеба на всех трех языках. При этом надо будет наладить изучение родных языков для представителей других народов».

ХТО ЗАЦІКАВЛЕНИЙ В ЕКСПЕРИМЕНТІ?

Перш за все, треба задуматися над питанням: які сили будуть зацікавлені у створенні в Криму «експериментальної території пріоритетного розвитку».

Росіян Криму це навряд чи порадує, адже так чи інакше йтиметься про звуження російськомовного інформаційного простору. Хай навіть і незначне. У змінах до кращого зацікавлені хіба що кримські татари і неасимільовані українці, які не хочуть втрачати свою самобутність і ставати частинкою «русского мира». Вони краще розуміють прагнення кримських татар, готові до компромісів. Звичайно, у першу чергу їх буде цікавити питання розвитку української мови, але об'єктивно вони зацікавлені в тому, щоб кримське суспільство стало толерантнішим. Саме вони

бодай трохи виграють українці Криму, то допомога буде і з боку материкової України. Журналісти, економісти, політологи, громадськість — не залишаться осторонь. Що стосується території проведення експерименту, то я згоден з автором — це повинні бути райони компактного проживання кримських татар: Бахчисарайський, Білогірський, Красногвардійський. А ще можна задіяти один чи два північно-західні райони Криму, де українці складають більшість. Колись же і там треба відкривати українські школи і садочки.

ПЕРЕВАГА «СИНІЦЬ В РУКАХ»

Свого часу автор цих рядків багато писав про мови в Криму, про історичну топоніміку півострова, про українсько-кримськотатарське співробітництво.

Завжди наполягав на необхідності діяти зважено, адже спадок від радянської влади ми отримали не найкращий. Не всі мене розуміли: проросійські діячі попереджали, що «загравання» з кримськими татарами ні до чого доброго не призведе. Мовляв, вони вимагатимуть для себе все більше й більше, а слов'янське населення відчуватиме наростаючий дискомфорт... Кримські татари не були такими категоричними, але вважали, що запропоновані заходи мають половинчастий характер. Мовляв, зміни настануть не скоро, а для татар будь-яке зволікання смерті подібне. Це якщо говорити про мову і культуру. Українці говорили, що поки ми не відвоюємо для себе хоча б частинку інформаційного простору в Криму, то про ефективне співробітництво з кримськими татарами можна і не мріяти. Оскільки вони вірять не стільки нам, скільки проро-

державотворення», пора втрачених можливостей. Одним словом, та міфічна «насилницька українізація» зовсім не заважала об'єднуватися з українцями.

Як би там не було, я повністю згоден з настановами Ісмаїла Хатіпова, що ніколи не варто втрачати надії, і що дорогу подолає той, хто відважно зробив перший крок... А ще більше згоден з тим, що «синиця в руках — це краще, ніж журавель у небі». Пам'ятаю, як брав інтерв'ю у львівського історика Ярослава Грицака. Йшлося про відновлення кримськотатарської топоніміки. Професор говорив про те, що відновлювати довоєнні назви треба, але всі ці частково — інше питання. Може, достатньо повернути найважливіші — з історичної точки зору. І взагалі, непогано б підійти до цього питання з компромісних позицій. Адже треба враховувати і точку зору російськомовного населення. До речі, стаття так і називалася: «Компроміс — хліб і вино демократії». На жаль, самі кримські татари в питаннях топоніміки — великі максималісти; більшість політично активних людей налаштовані так: все або нічого! З таким диктатом російськомовна більшість ніколи не погодиться. До речі, опитані мною три роки тому українці Криму говорили, що компроміс може полягати в тому, щоб назви населених пунктів на придорожніх стовпах писати трьома мовами. Кримськотатарською мовою подавати давню історичну назву. В цьому випадку, позиція української інтелігенції була більш ніж компромісна. Адже виїде, що написи будуть російською, кримськотатарською і... ледь українізованою формою російської мови. Наприклад, зараз пишуть «Земляничне» («Зем-

Ісмаїл Хатіпов

26 липня академік Іван Михайлович Дзюба відзначив свій день народження. Напередодні свята наш колега редактор газети «Донецчина» Ігор ЗОЦ взяв інтерв'ю у свого відомого земляка і, пам'ятаючи про давні добрі стосунки І. Дзюби з «Кримською світлицею», запропонував це інтерв'ю й для нашої газети.

З вдячністю пропонуємо його увазі також і наших читачів, бо мовно-культурні проблеми українців Сходу і Півдня України, про що йдеться в публікації, мало чим відрізняються. І, звичайно ж, користуючись нагодою, щиро здоровимо Івана Михайловича зі святом і бажаємо імениннику міцного здоров'я на багато творчих років!

* * *

Відповідаючи на запитання, які хвилюють читачів, всесвітньо відомий учений, академік НАНУ, Герой України Іван Михайлович ДЗЮБА нагадав, що його перші студентські публікації в «Радянській Донецчині» з'явилися 1950 року, а це вже понад півстоліття, ціла епоха, що вмістила стільки подій. Про те, як уродженець села Миколаївка Волноваського району долає шлях, відведений йому долею, газета «Донецчина» розповідала і минулого, ювілейного для Івана Михайловича року, і всі попередні. Власне, з нашим героєм у всіх смислах цього слова «Донецчина», здається, і не розлучалася.

Ми знайомили читачів з його поглядами на минуле й особливо — на сучасне, адже академік Дзюба сьогодні є високоінтелектуальним опонентом чинної влади.

Роздуми і оцінки Івана Михайловича дуже актуальні для людей, які прагнуть жити і творити в українській Україні, в державі, де високо цінуються і є затребуваними глибокі знання і професіоналізм, де молода людина може себе повністю реалізувати в царині слова, науки і культури.

Нам важливо було почути думки від самого Івана Дзюби, і він зробив більше, ніж очікувалося, — знайшов час і власноруч написав відповіді на запитання редактора. Отож друкуємо цей матеріал у його первозданному вигляді.

Ігор ЗОЦ, головний редактор газети «Донецчина»

Академік Іван ДЗЮБА

— Іване Михайловичу, Вас уперше почули, прочитали і покарали в радянській системі. До Вас дослухалися чи робили вигляд, що Ваші думки важливі, всі попередні президенти країни. Чи є надія, що Вас почує нинішній?

— У мене надії немає. Хоч колись наче й була. У 2007 році, коли В. Янукович був в опозиції, я у промові на Конгресі української інтелігенції, що відбувався під головуванням Президента В. Ющенка, виступив зокрема проти огульних (як мені здавалося) закидів особистого порядку на адресу Януковича, що викликало невдоволення частини аудиторії. Свій виступ я закінчив такими словами: «Якщо Віктор Федорович Янукович хоче стати загальнонаціональним лідером, він повинен звільнитися від тих у своїй партії, які ненавидять Україну лютою ненавистю, хоч і приховують цю ненависть за систематичними хитрими фразами». Це, звичайно, було наївне побажання. Позиції україноненавистників у Партії регіонів не тільки не послабились, а й посилились. Інколи здається, що сам Президент — їхній заручник, а не той нібито самовладний господар, яким він видає. Втім, хай час покаже.

Я тричі зустрічався з Віктором Федоровичем Януковичем. Перший раз це було в Донецьку далекого 1993 року — як тимчасовий (дуже тимчасовий) міністр культури я приїздив у різних робочих справах, зокрема побував на ремонтних роботах у Театрі опери і балету. Там і бачився з В. Януковичем, який тоді був чи то головою, чи то заступником голови обласної держадміністрації і контролював хід ремонту. Запам'яталося, що він робив це доскпливо, а не так — що говорив і провадив засідання українською мовою, на відміну від нинішніх керівників області, які українську мову зневажують.

Друга зустріч, уже на його запрошення, відбулася через кільканадцять років у Києві, коли він, після поразки на президентських виборах, очолював опозицію. Зустріч відбувалася в тодішній штабквартирі Партії регіонів на вулиці Липській. На столі у Віктора Федоровича лежало нове видання моєї давньої праці «Інтернаціоналізм чи русифікація?», тож розмова великою мірою точилася навколо питань мови і культури (хоч господар багато розповідав про себе) і тривала довго, понад дві години. Я звертав його увагу на пара-

«ХАЙ КОЖЕН ІДЕ СВОЇМ ШЛЯХОМ. АЛЕ БАЖАНО, ЩОБ ЦЕЙ ШЛЯХ ВІВ ДО УКРАЇНИ, А НЕ ВІД НЕЇ...»

(Фото газети «День»)

докс: у незалежній державі Україна українська мова і культура в багатьох регіонах занедбані, фактично панівною є російська мова, а закон про українську мову як державну залишається чистою формальністю. Закликав Віктора Федоровича не повторити помилки Леоніда Даниловича Кучми, який у передвиборній агітації пообіцяв своєму електоратові зробити російську мову другою державною, а ставши Президентом, зрозумів, що це призведе до розколу країни, і шукав, як вийти із ситуації, щоб його обіцянка забулася. І таки зумів відсунути цю проблему на дальній план, де і має бути її місце.

Повторювати таку популістську обіцянку — це дозволить загнати себе в пастку. Адже є принципова різниця в ставнові російської і української мов в Україні. Внаслідок трьохсот років дискримінації української мови та прямих заборон і репресій вона частково або й повністю витіснена з багатьох сфер життя, тоді як російська фактично є панівною. Російській мові ніщо не загрожує, тоді як українська під загрозою, це загроза самому існуванню української нації. Вона потребує державної підтримки як свого роду відшкодування за всі знущання в далекому і недалекому минулому. Якщо ж українська держава замість підтримки сама ставитиме українську мову під загрозу, — на її захист стануть (як і раніше ставали) люди, готові до самопожерт-

ви. За російську мову ніхто не піде в тюрму, під танки чи на самоспалення, бо немає потреби, а за українську — йшли діди на муки, підуть і правнуки», як співається в пісні.

Віктор Федорович уважно слухав (я помітив, що він взагалі вміє слухати, не так часто зустрічається ця здатність, особливо у великих керівників). Але чи вплинуть на нього мої аргументи? Сумніваюсь. Він тільки сказав, що ніколи не виступав за надання російській мові статусу другої державної. На той час, може, це було правдою. На той час...

Утретє я мав можливість бачитися і говорити з Віктором Федоровичем Януковичем уже як з Президентом України навесні цього року. Він побажав зустрітися з кількома членами Ініціативної групи «Перше грудня», яка започаткувала широке публічне обговорення моральної кризи в суспільстві. Це було напередодні проведення Національного круглого столу в Києві, в Українському домі. Мабуть, влада була стурбована перспективою виникнення нового суспільного руху, не зовсім їй зрозумілого, і це був певний зондаж. На зустрічі були як члени Ініціативної групи Богдан Гаврилишин, директор Інституту філософії Мирослав Попович і я; крім того — як директор Інституту мистецтвознавства, фольклористики і етнології Ганна Скрипник. Ми одверто і гостро говорили про те, що викликало збу-

рення в суспільстві, про переслідування опозиції та фальшивий і ганебний характер судових процесів над Юлією Тимошенко та Юрієм Луценком. Президент уважно і терпляче слухав, щось собі записував, нічим не виявляв свого невдоволення чи роздратування, а потім у тривалому слові фактично виправдовував майже всі дії влади і наводив свої версії (в тому числі й досудові) «злочинів» Юлії Тимошенко.

Отже, можна слухати, навіть із чимось погоджуватися, а чинити по-своєму, виходячи із своїх інтересів. Нинішній розвиток ситуації навколо проекту так званого закону про мову це зайвий раз підтверджує.

— З часу написання Вашої книги «Нагітання мороку» минув рік. Ви і зараз підтверджуєте майже фатальний діа-

гноз — українське і далі виштовхується з України. Хто, на Вашу думку, може зупинити цей процес, згубний для молоді держави, чи забудеться, як писав Шевченко, «срамотна година»?

— Не беруся давати якийсь рецепт, не знаю. Можу тільки висловити свої особисті міркування. Процес, про який Ви говорите, має, на мою думку, два аспекти: стихійний і керований. Вони взаємопов'язані й один на одного впливають. Стихийний — це наслідок набутого високого рівня зрусифікованості суспільства. Тут кожен із нас зупинити його не може, але може послаблювати його силу своєю особистою поведінкою, твердістю у вживанні української мови, працею для піднесення української культури, врешті, показуючи приклад інтелігентності й людської гідності. Це, зрештою, справи не вирішує, але теж немало значить.

Керований аспект процесів русифікації, витіснення української культури й мови був очевидний у часи Російської імперії та СРСР і менше очевидний нині. Але насправді він є, і він потужний. Це дія інтересів великого бізнесу і партбюрократії, що його обслуговує, це невтомна робота підвладних ім засобів масової інформації, це широка пропаганда «Русского мира», тиск іззовні тощо.

А тепер ще маємо і відверто антиукраїнський курс влади, одним із виявів якого став так званий закон про мови в Україні. Він мало того, що протягнутий у шулерський спосіб (що всі могли бачити), а й фальшивий у своїй суті. Це нібито закон на захист мов національних меншин (захист від української?). Але невже хтось вірить, що його авторам і проштовхувачам ідеться про мову приазовських греків, чи придунських болгар, чи молдаван? Чи якісь національні меншини раділи з приводу продавлення цього закону? Та ні ж. Бо вони знають, що дбають не про них. Дбають про ту мову, яка і так реально є панівною в Україні — подивіться навколо себе. Це великий обман.

І ще обман: говорять про двомовність. А що таке двомовність? Двомовність — це, зрозуміло, володіння двома мовами. Двомовними є у нас україномовні українці, бо вони володіють і російською, знають і шанують російську культуру. Хочете і ви бути двомовними — опануйте українську. Або принаймні розумійте її, або поважайте, або хоча б не заважайте її функціонуванню. Державні діячі і службовці наша Конституція прямо зобов'язує до цього. Але вони не хочуть мати цього клопоту, і їхня мета — узаконити своє право не знати і не поважати українську мову (хоч вони досягли в цьому великих успіхів і без будь-якого узаконення).

Подумаймо: чи зміниться щось від цього закону в житті шахтаря, металурга, селянина, лікаря, бібліотекаря, студента? Втім, із студентами складніше — найлітнішим із студентів він якраз на ко-

в конкурента орангутанга в дикому «сексі», позбавленому любові, ніжності, гри... Людяності...

Якщо ж повернутися до теми людських свобод в Україні, то, на мій погляд, сьогодні ситуація гірша, ніж шість років тому. Зрештою, про це говорять моніторинги наших і міжнародних організацій. Чи є «якесь суспільство»? Колісник класик говорив, що результат людських дій завжди виходить не таким, на який люди сподівалися (мався на увазі суспільний результат суспільних дій). Зрештою, це відома істина, підтверджена всіма революціями в світі. І все-таки якесь логіка, мабуть, є. Вона в тому, що суспільна людина дедалі менше згоджується терпіти насильство, і тому перемога насиль-

ства й зла не буває довговічною. Навіть після найтемнішої ночі зійде сонце, хай і шахрає.

— Пригадується, як в одній з газет Ви заявили: «На еліту надієся, а сам не плошай», і поруч друкується думка відомої журналістки, що совістити правлячу еліту — марно. Це було майже десятиріччя тому, багато чого трапилося, ще більше не збулося, а еліта не стала ні якіснішою, ні патріотичнішою. То чи є сенс на неї впливати?

— Я не люблю слова «еліта» попри його загальноживаність у політології, воно далеке від моїх понять про соціальну справедливість, і в мене своє розуміння відносин «еліти» і зневажаного нею «плебса». На мій погляд, про «еліту» можна говорити тільки в науці, в мистецтві, спорті, та й то з обачністю. Але це окрема тема, на яку я висловлювався в інших випадках. Тут же хочу тільки сказати, що в нас немає еліти, є тільки самозванці, що називають себе елітою. Навіть у тваринстві й хліборобстві елітні породи й сорти вирощують десятиліттями. Політичні «еліти» — плід тривалого розвитку суспільства й професійної конкуренції. А у нас в «еліту» прудко вскочили уламки вчорашньої радянської номенклатури, нинішні «колупаєви і разуваєви», нова партбюрократія тощо. За небагатьма винятками.

Цілком можливо, що дехто з нинішньої «еліти» особисто цілком порядна людина — не всі ж захребетники. Можливо. Не знаю. Але спосіб мислення!!!

Ось, наприклад, голова парламентської фракції Партії регіонів дає інтерв'ю про перспективи ухвалення горезвісного закону про мову. Тонем господаря твердо каже, що закон буде ухвалений наступного тижня. Йому нагадують: але ж у суспільстві протести, мітинги. Ну то й що, парює він, — мітинги є й з другого боку. Вдумаймося: що сказав політик. Він визнає, що проект закону розколов суспільство. Про що мав би думати відповідальний державний муж? Звісно, про те, як не допустити розколу, як знайти компроміс, порозуміння.

А про що думає «муж» регіональний? Як бачите: про те, щоб своїм електоратом придавити решту України. Будь-що. Аби було по-нашому. Аби ми могли панувати безстроково.

Чи можна вплинути на таку «еліту», яка звикла ламати через коліна і гадає, що так буде завжди? Ні, її навчити може тільки життя. Власне, не навчити, а провчити.

— У нас на Донбасі в пошуках роботи селяни їдуть у місто, переходять на російську...

— Це не тільки на Донбасі. І не тільки тепер. Про це явище та його причини я писав ще майже півстоліття тому в «Інтернаціоналізм чи русифікація?»...

— І так само на філфаці університету, який Ви закінчували колись, нині на перервах не почує української. Це прикро, але факт. Перевага російської мови в усіх сферах життя області є тотальною. Як за таких умов молодій людині на Донбасі залишатися українцем?

— А як за таких умов залишилися (чи стали) українцями Іван Світличний, Василь Стус та багато інших? Повірте, тоді ситуація була не набагато кращою. Правда, села, робітничі селища, передмістя великих міст ще залишалися україномовними, але все публічне життя, освіта, інформаційна сфера тощо були російськими. Правда, були деякі осередки українства — Український драматичний театр, газета «Радянська Донецчина», районні газети; українська атмосфера переважала в Донецькій письменницькій спілці. Нині й деякі із цих позицій, здається, послаблені. Зате немає тодішнього ідеологічного терору, і людина може почуватися вільніше в усьому, в тому числі й у формуванні національної ідентичності, попри тиск панівного оточення.

Як залишитися чи стати українцем? Дозволю собі посплатися на власний шлях. Як ж теж був під владою «пріоритету рускості». Навчався на російському відділенні філфаку і був серед тих, хто не тільки на перервах говорив по-російськи. Але я добре знав українську (від мами, сусідів, з художньої літератури, яку любив), і поступово став задумуватися: чому її зневажають, коли вона не гірша за будь-яку іншу, нею ж можна адекватно і красиво висловити будь-яку думку і будь-яке почуття. Заговорило вражене почуття справедливості. Почав глибше вивчати історію України, її політичних мислителів і зрозумів, що становище української мови — це наслідок колоніального становища України в Російській імперії та русифікації під виглядом інтернаціоналізму — в СРСР. А втрата мови — це втрата величезних культурних багатств, у ній зафіксованих. Так я поступово відкривав для себе Україну, яку від нас приховували, і зрозумів, що треба працювати для неї. Це те добро, яке тоді було б найприродніше чинити в світі, якщо хочеш бути корисним.

Нинішнє молоде покоління — в кращому становищі, принаймні з одного погляду — від нього вже важко приховати Україну, її історію, культуру, її найвизначніші постаті; вона може брати участь в обговоренні проблем України. Може йти шляхом її пізнання. Треба тільки до цього дозріти, і в цьому все питання. Потрібно самостійне думання, навіть всупереч стереотипам оточення, а це, на жаль, не всім під силу. Проте іншого шляху, щоб стати (чи залишатися) українцем, немає. Став-

ши українцем, ти будеш особистістю в сучасному світі, а не анонімом у масовці чужої режисури.

— Принагідно, що б Ви побажали студентам Донецького національного університету, які опановують Вашу спеціальність на філфаці?

— Побажання молоді — це, на мою думку, той ритуальний жанр, якого старша людина повинна уникати. Щоб не викликати в молодика іронічної гримаси. Можна, звичайно, побажати не повторити твоїх помилок. Хоч і це здебільшого дарма. Хай кожен іде своїм шляхом. Але бажано, щоб цей шлях вів до України, а не від неї. А з Україною буди, будеш і у світі. Не заблудю.

— Кого з донбасівців Ви згадуєте, з ким підтримуєте стосунки?

— Згадую багатьох. Насамперед улюблених викладачів — Тимофія Трифоновича Духовного, Григорія Ісаковича Ріхтера, Полікарпа Яковича Мірошніченка (хоч він і не викладав на нашому факультеті, але на його лекції з історії я ходив, як і на блискучі лекції викладачів історії Швейбель, на жаль, не пам'ятаю її імені й по батькові), декана «ліберала» Юрія Федоровича Гриця, багатьох інших, від кого в пам'яті лишилися краще, а не гірше.

Згадую друзів-студентів — Тамару Волкову, Мирославу Радецьку, Валентина Скорику, Павлу Овчарова, Вовку Головкіна, Костю Травніна, Віктора Ляха, Колю Богданова, Анатолія Сухорукова, Валю Шевчук, Мишка Горюво і багатьох-багатьох інших. Про них я писав у своїй книзі «Спогади і роздуми на фінішній прямиї» — як і про незабутніх донецьких письменників — Павла Байдебуря, Андрія Ключю, Віктора Соколова, Євгена Летюка, Віктора Шутова, Володимира Труханова, Павла Шадура, Бориса Радевича, Миколу Непрана; журналіста Івана Опанасенка з «Радянської Донецчини» і Михайла Лєжнева з «Соціалістического Донбасса», який агітував мене кинути інститут, перейти на заочне відділення й працювати в газеті.

На жаль... «иных уж нет, а те далече»... Тому мало з ким можу підтримувати зв'язок. Останніми роками листувався з Іваном Сергійовичем Костирею; час від часу листуюся з Вадимом Костянтинівичем Пеуновим, з Анатолієм Івановичем Кравченком. Молодших письменників та літературознавців знаю лише з публікацій.

На засіданнях Президії Національної академії наук маю нагоду зустрічатися з шановним Володимиром Павловичем Шевченком, так непорядно відставленим з посади ректора ДонНУ; по роботі спілкувався з професором університету, недавно обраним у члени-кореспонденти академії, Анатолієм Панасовичем Загнітком. Нещодавно мав приємність — завітати у гості Віктор Федорович Вовенко, нині журналіст, а в 90-ті роки — завідувач відділу культури Донецької обласної ради. В часи мого короткочасного перебування міністром культури ми з ним активно співпрацювали, він був одним із найдіяльніших у сфері культури. Нагадав мені багато такого з нашої роботи, про що я вже й забув. Тяжкі були часи, але світліші, ніж тепер. Так мені здається, може, це просто ностальгія.

— Вас не бентежить дороговизна вітчизняної книги, адже важко уявити, як, приміром, учителі з Волноваського району купують фоліанти за 60-

80 гривень при своїй мізерній платні, та й ніде, крім Києва, купити щось з українських видань. Ваші твори, на жаль, у Донецьку не знайти... Між тим, ми залишаємося нацією, яка читає її?

— Міф про націю, яка багато читає, і раніше був самовтіншим перебільшенням. Нині він, здається, вже випарувався. І справа не так у цінах самих собою, як у їхній невідповідності статкам тієї частини суспільності, яка саме й цікавиться книжкою, потребує її.

А становище з українським книговидавництвом просто трагічне: книжок за назвами видається багато, книжки є такі, про які раніше тільки мріяли можна було (особливо переклади із західної філософії, соціології, економіки, культурології), але тиражі ганебно мізерні. До того ж колишня система книготоргівлі зруйнована, нова не склалася, і книжки осідають переважно там, де були видані. А української книжки багато, які приватні книгарні на сході й півдні просто не приймають: «Не пользуются лекції викладачів історії Швейбель, на жаль, не пам'ятаю її імені й по батькові)», декана «ліберала» Юрія Федоровича Гриця, багатьох інших, від кого в пам'яті лишилися краще, а не гірше.

Про це багато говориться і пишеться, але дикий «ринок» дикого капіталізму принципово протиопозначений культурі. А у нас, як ніде в світі, культура віддана на поталу «ринку». Тоді як у цивілізованих країнах є відпрацьовані механізми підтримки культури коштами держави, приватних інвесторів, благодійників, меценатів тощо. У нас поки що лише окремі «самогубці» ризикують присвячувати себе цій справі.

— У Вас є сподівання, що всупереч неукраїнській владі доля вбереже українську мову від нищення, адже з нею боролися більш жорстко і цинічно в попередні століття, а вона й далі єднає націю?

— Трагічний парадокс: українська мова ніколи не була такою всебічно розвиненою, такою лексично і стилістично багатого й витонченою, такою активною в усіх жанрах писемності, як нині, — і водночас ніколи не була такою zagrożеною, як тепер. Раніше її душили згори і збоку, а тепер — ще й знизу.

У славетній французькій інтелектуалки Симони Вейль є праця «Укорінення». У ній вона аналізує національну, соціальну та культурну укоріненість людини як потребу душі і водночас як підставу її повноцінності. Але укоріненість в завойованих, колонізованих, постколоніальних країнах протистоїть процес розкорінення, знекорінення — як застаріле, але безсмертне колоніальне мислення. Причому знекорінені прагнуть знекорінювати інших, і це стає його покликанням. Глибокий аналіз Симони Вейль небезвідносний до нашого суспільства і може дещо пояснити в тому, що ми переживаємо...

— Чи поділяєте думку Ліни Костенко, суголосну словам незабутнього Павла Загребельного, що нашому народу треба перетерпіти, перестраждати?

— Йі-богу, я не пам'ятаю у Ліни Костенко такої думки. Мені запам'яталося з неї пряме протилежне настановлення: активізм. Не скорятися. Дякую за запрошення виступити в газеті, у якій колись, дуже давно, 1950-го року з'явилися мої перші студентські публікації.

Ваш Іван ДЗЮБА

ЧОМУ ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО МОВИ НЕ ВІДПОВІДАЄ ЄВРОПЕЙСЬКИМ НОРМАМ

Юрій КОВАЛІВ, професор, доктор філологічних наук, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, заслужений працівник освіти України

Законопроект С. Ківалова та В. Колесніченка «Про засади державної мовної політики» не витримує жодної критики. Викликає занепокоєння вже навіть ст. 1 про закріплену законодавством державну мову, «вживання якої обов'язкове в органах державного управління та підприємствах, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки і культури, на підприємствах, в сферах зв'язку та інформатики тощо».

На перший погляд, здається все до ладу. Але автори не зробили одного істотного уточнення: яка це державна мова? За ст. 10 Конституції України — українська. Проте тут вжита стилістична неокорисність, смисловий еліпс, якого обидва юристи мали уникнути, щоб дотримуватися законності. Адже на місці семантичної прогалини легко може потрапити російська, статусом якої вельми заклопотані заслужені правники. Йі у списку крайових мов відведено особливі пріоритети. Вона названа першою, вивішеною серед них, слухняно вишикуваних в алфавітному порядку.

Тому ст. 7 спростовує «турботу» С. Ківалова та В. Колесніченка про мови національних меншин, які поставлені в нерівноправне становище з російською, якій відведено панівне значення.

Так у ст. 29 чітко проголошено її основною мовою інформатики, комп'ютерної системи України. Можна було б запідозрити авторів у непослідовності формулювань, незгодженості зі ст. 1, адже й там йдеться про інформатику, підпорядковану державній мові, лише не вказано — якій.

Відповідь може бути одна — російській. Це помітно навіть невтаємничену у словесну казуїстику юристів. Недарма навіть Верховний комісар у справах нацменшин ОБСЄ К. Воллбек висловив невдоволення законопроектом С. Ківалова та В. Колесніченка, що не відповідає європейським стандартам та Хартії меншинних або міноритарних мов, семантика якої була свідомо спотворена при перекладі, бо в ній йшлося про мови, які опинилися на межі вимирання.

Російській мові, яка самочинно заповнила український простір, це не загрожує, на відміну від української, яка опинилася поза полем зору «законотворців». Варто зазирнути до першого-ліпшого кіоску, аби пересвідчитися у відсутності україномовної періодики або кни-

ки, ввімкнути радіо чи телебачення, аби потрапити під російськомовну зливу, зайти до державної установи, аби констатувати грубе нехтування ст. 10 Конституції України. Українська книга ледве животіє. Будь-які апеляції обох юристів до крайових мов, до розширення їхніх повноважень — від лукавого. Так у Криму кримські татари складають понад 10% населення, але сумнівно, щоб там визначальною стала їхня мова, тому що росіяни не дозволять. Навряд чи очільники півострова її вивчать або С. Ківалов розмовлятиме болгарською, грецькою чи гагаузською, коли він досі не вивчив української.

Треба бути відвертими, — вона ні йому, ні В. Колесніченку та їм подібним, що складають кістяк Партії регіонів, більшість Верховної Ради, — не потрібна, як і українська філологія, література, над якими завис дамоклів меч.

Можна підшукувати різні мотиви, що спонукали народів взятися за мовну «реформу», завдяки якій українська мова витискається із стратегічних сфер життєвості, а Україні загрожує поchlenuвання на окремі «регіони», втрачає державної цілісності, ліквідація її як держави, що може статися, коли стежиш, як нахабно, з яким поспіхом більшість Верховної Ради голосує за антиукраїнські закони.

Нардепи обстоюють не національні інтереси, а інтереси північного сусіда, який завжди не приховував своїх імперських апетитів. Імператори і комуністичні лідери дуже добре знали, що доки народ розмовлятиме рідною мовою, його неможливо підкорити, тому майже кожного десятиліття з'являлися різні закони та укази, спрямовані на її утиски і ліквідацію. Треба нарешті зрозуміти, що проти української мови як носія етногенетичної пам'яті та гаранта національної ідентичності велася запекла лінгвістична війна. Валувєвський циркуляр, Емський указ або хитромудрі компартійні постанови — то лише частина лінгвоциду, трагічні наслідки якого висвітлені у збірнику «Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду» (К., 2005).

Цю антиукраїнську політику продовжують автори провокативного законопроекту, які не мають нічого спільного з розумінням сутності мови. Такий нонсенс відбувається ще й тому, що за справу беруться не лінгвісти, а заідеологізовані анальфебети, порушуючи природний, обґрунтований ще Г. Сковородою принцип «спорідненої (сродної) діяльності».

Неважко собі уявити наслідки, що агрономію або юриспруденцію узаконювали філологи. На превеликий жаль, українська влада не радиться з ними у важливому для народного життєдіяння мовному питанні, як то було у часи М. Скрипника. Вона за всі роки незалежності не виробила жодної перспективної державницької україномовної програми, не спромоглася на формування національної ідеології у комунікативних й онтологічних структурах, на запровадження мовної культури, вироблення механізмів захисту державної мови.

Мову розглядають як утилітарний засіб спілкування, нехтуючи думкою М. Гайдегера, що «мова — це оселя буття, в якій живе людина». Духовні й онтологічні проблеми для авторів скандального «законопроекту» не існують. У ньому простежується намір перетворити титульну націю на другорядну. Таке прагнення Партії регіонів та комуністів. Вони кожен про яв національної свідомості оголошують «націоналізмом», «не помічаючи», що інтенсивне поширення російської мови супроводжується спалахами російського шовінізму, не осудженого на державному рівні. Тому українці часто почувуються вигнанцями на «нашій не своїй землі», змушеними промовляти з чужого голосу, терпіти приниження, коли, наприклад, очільник уряду цинічно називає Т. Шевченка «малоросійським поетом», коли вихлопуються ксенофобські помії на галичан, коли автохтонів маркують «недорасою», коли для української книжки, яка з неймовірними труднощами виборює право на існування в потоках російськомовної продукції, готується новий драконівський податковий капкан.

Надійшов новий час випробувань бути чи не бути українській мові, а відтак повноцінній нації, тому що, на відміну від росіян, румунів, угорців, болгар та ін., які мають свої батьківщини, в українців, крім України, іншої землі немає.

м. Київ

НА «НОВІЙ ХВИЛІ» МАРІЯ ЯРЕМЧУК СТАЛА ТРЕТЬОЮ

Переможцем міжнародного конкурсу молодих виконавців популярної музики «Нова хвиля 2012», який проходив 24-29 липня в Юрмалі, стала російська співачка Нілоо. Лауреатів конкурсу оголосили на гала-концерті, присвяченому закриттю «Нової хвилі», в концертному залі «Дзінтарі».

Нілоо отримала приз «Кришталева хвиля», диплом та грошову премію 50 тисяч євро. Друге місце, «Кришталева хвилю» і 30 тисяч євро отримав учасник з Італії Констанцо Дель Пінто.

Третє місце, «Кришталева хвилю» і 20 тисяч євро отримала українка Марія Яремчук.

Приз від «Love Радіо» — підтримку на хвилях радіо — отримала російська група IOWA.

У «Новій хвилі» взяли участь 16 конкурсантів з 14 країн: Росії, Вірменії, Казахстану, Латвії, Литви, Нігерії, Італії, Ізраїлю, України, Білорусі та ін.

* * *

«Цього року конкурсанти були найслабші за весь час існування «Нової хвилі», — зазначив відомий продюсер Юрій Фальоса. — Абсолютно нецікавий конкурс був. Не сподобався ні підбір репертуару, ні якість того, що вони робили, ні талант виконавців, ні харизма. Рівень «Нової хвилі» завжди був дуже високий, найкращі учасники відбиралися. А цьогогоріч була самодіяльність. У телевізійних талант-шоу набагато сильніші учасники. Єдиний, хто дійсно був на високому рівні, — італієць».

Також Ю. Фальоса зазначив, що конкурсантка від України Марічка Яремчук зможе у майбутньому досягти успіху, якщо не захворіє на «зіркову» хворобу. «Вона дуже цікава, талант у неї з генами батька закладений, але дуже «сира», зарано їй. Якщо взяти минулорічних конкурсантів, вона б і в десятку не потрапила. Їй великі пільги йдуть, велика допомога надається. Дай Бог, аби всім так шастило, як їй. Цей конкурс стане для неї сходинкою, але тільки якщо буде й далі працювати», — додав Ю. Фальоса.

<http://gazeta.ua>

ЯК ПІСНЯ СОЛОВ'Я...

У культурному житті Криму відбулася низка заходів, присвячених 100-річчю з дня народження видатної кримськотатарської співачки Сабріє Ереджепової. Вона народилася 12 липня 1912 року в місті Бахчисарай у родині вчителя. У 1932 році почала виступати з піснями на Кримському радіо. У 1939 році як талановитий молодий виконавець нагороджена дипломом, а через рік їй було присвоєно звання заслуженої артистки Криму.

В депортації у Середній Азії співачка у 1957 році почала працювати у відомому кримськотатарському ансамблі «Хайтарма» («Повернення») і в 1964 році була удостоєна звання заслуженої артистки Узбекистану.

— Цю артистку любили всі, — сказала її близька подруга, заслужена артистка України Айше Діттанова на презентації у Сімферополі чергового номера кримськотатарського жіночого журналу «Ненкеджан», присвяченого С. Ереджеповій. — Її концерти завжди проходили з великим успіхом, а в народі співачку називали соловейком.

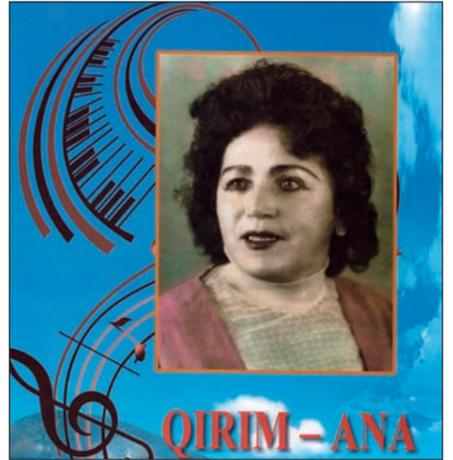
На її піснях виросла ціла

плеяда відомих кримськотатарських артистів. С. Ереджепова була не лише талановитою артисткою, а й непоганим художником. У журналі «Ненкеджан» вперше публікуються її живописні твори (вони — на фото), що зберігаються у приватній колекції Ельдара Джемільова, та її графічний портрет, намальований відомою кримськотатарською художницею Заревою Трасіною.

Співачка писала також вірші, багато з яких покладено на музику, і вони стали популярними у кримськотатарському народі піснями. Щоб висловити свою любов до неї, люди дуже часто називали своїх новонароджених дівчаток на її честь ім'ям Сабріє.

У презентації журналу взяли участь представники культурної еліти Криму, громадських організацій з Бахчисарая та Євпаторії, співробітники Всеукраїнського інформаційно-культурного центру, гості з Туреччини і США.

На честь легендарної співачки у Республіканській кримськотатарській бібліотеці ім. І. Гаспринського відбулося спецпогашення художнього маркованого конверта з її зображенням. Його здійснили директор Кримської дирекції «Укрпошти» Раїса Кризьська, представник Республіканського комітету АРК у справах міжнародних відносин і депортованих громадян Ремзі Ільєсов і співачка Айше Діттанова.

Основні заходи з відзначення 100-річного ювілею Сабріє Ереджепової відбудуться у вересні, у тому числі вечір пам'яті з презентацією збірки її віршів.

Сабріє КАНДИМОВА,
завідувач редакційно-видавничого відділу Всеукраїнського інформаційно-культурного центру

ЇЇ СПІВ І ДОСІ ЗАВОРОЖУЄ

Рукописи не горять, стверджував знаний літературний герой. Не тьмяніють від часу й співочі голоси високої проби. До таких належить вокальне обдарування корифейки української оперної сцени Марії Литвиненко-Вольгемут. Її спів і досі заворожує. Вокал співачки вражає не лише надзвичайно широким діапазоном (у молодості вона виконувала

партії лірико-драматичного сопрано, у зрілому віці чарувала соковитим мецо), а й силою та дивовижною кантиленою (наспівністю). За життя вона виконала 85 оперних партій та понад 200 українських народних пісень. До 120-річчя Марії Литвиненко-Вольгемут у Київському меморіальному будинку-музеї Марії Заньковецької експонується виставка «Сто-

рінками фотоальбому великої української співачки».

Її назва пояснюється тим, що переважно частину експозиції склали фото співачки в житті та ролях. Окрім них, можна побачити кілька документів та костюм легендарної Одарки з опери С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм».

У квітні 1966 року зупинилося серце Марії Іванівни, і оскільки її прямих нащадків не лишилося, майно успадкувала держава. Тож усі цінні речі поквапливо відносили до комісійних магазинів. Лише дешиду з того, що належало актрисі, але матеріальної цінності не мало, вдалося врятувати колишньому науковому співробітнику Музею театрального, музичного і кіномистецтва України Тетяні Швачко. Ці документи й матеріали поповнили фонди названого музею й донині там зберігаються.

Виставка розповідає про творче життя артистки, і кожен стенд висвітлює певний його етап. Мовою фотографій ведеться оповідь

про театри, де виступала співачка, митців, з якими співпрацювала. Серед них — Микола Садовський, Лесь Курбас, Федір Шалєпін, Леонід Собінов, Іван Паторжинський.

Перші стелди експозиції присвячено початковій творчій діяльності юної Марії Литвиненко (прізвище чоловіка — Вольгемут — вона додала пізніше). Корінна киянка, студентка Київського музичного училища блискуче склала випускні іспити. Ще до закінчення училища їй надійшло багато запрошень, зокрема з Москви. Та дівчина вирішила працювати в українському стаціонарному Театрі Миколи Садовського в Києві. Там вона дебютувала в ролі головної героїні в «Наталці Полтавці» Миколи Лисенка, яка глибоко схвилювала присутнього на виставі композитора. Микола Віталійович гаряче дякував молодій співачці. М. Садовський, працюючи з М. Литвиненко-Вольгемут над розкриттям сценічних образів, завжди наголошував: «Дай душу, людську душу розкрий». Пропрацювавши

у славетному колективі трохи більше року, артистка встигла зіграти не лише в музичних, а й у драматичних виставах. Одним з найкращих став образ Панночки в постановці гоголівського «Вія».

Уроки майстерності, які отримала виконавиця у трупі корифеїв українського театру, визначили її подальше творче життя, упродовж якого актриса реалізовувала на сцені два напрями свого таланту — вокальний і акторський. Максим Рильський зазначив, що за рівнем дикції та сценічної мови Марію Литвиненко-Вольгемут можна порівняти лише до Бориса Гмирі та Івана Козловського.

Цікава сторінка біографії мисткині пов'язана з Українською музичною драмою. Цей театр було створено 1919 року в Києві з ініціативи режисера-новатора Леся Курбаса. Його перша постановка — опера «Утопленна» М. Лисенка, де Литвиненко-Вольгемут співала Панночку. Наступною прем'єрою мала стати «Галля» С. Монюшка. Марія Іванівна готувала головну роль, разом із нею партію Йонтека вивчив українською мовою спеціально за-

прошений на цю виставу російський тенор Леонід Собінов. Але наступного дня після генеральної репетиції в місто увійшли денікці, які розстріляли декорации вистави. Вона загинула, не народившись.

Найповніше в експозиції відображено період, пов'язаний із працею співачки у двох провідних оперних театрах України — Харківському (1923-1935 рр.) та Київському (1935-1953 рр.). Якщо в першому колективі в репертуарі співачки переважали героїні творів європейської та російської музичної класики, то в другому партії з українських опер — Насті («Тарас Бульба» М. Лисенка), Ганни («Наймичка» М. Вериківського), Варвари («Богдан Хмельницький» К. Данькевича). Вершиною її майстерності стала Одарка із «Запорожця за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського. Цій ролі в експозиції відведено особливе місце.

Тетяна КРОП

(«Літературна Україна», № 17, 2012 р.)

На фото: І. Паторжинський та М. Литвиненко-Вольгемут, опера «Запорожець за Дунаєм», 1950-ті роки

ПРОДОВЖУЮЧИ ТЕМУ

СІМФЕРОПОЛЮ – УКРАЇНОМОВНІ ДИТСАДКИ І ШКОЛИ!

У попередньому числі «Кримської світлиці» був опублікований мій текст «Право на мовне безправ'я?» про те, що україномовне населення Автономної Республіки Крим і, зокрема, м. Сімферополя зазнає дискримінації за мовною ознакою.

Якраз у цей час я отримав листа за підписом начальника управління освіти Сімферопольської міської ради Т. І. Сухіної. У ньому мовиться: «На сьогоднішній день мережа груп з навчанням українською мовою задовольняє потребу мешканців м. Сімферополя. В управління освіти не надходили звернення з даного питання від батьків дітей дошкільного віку».

Залишило на совісті чиновників таке вільне поводження з державною мовою, як і твердження про задоволення потреб сімферопольців в українських групах у дитсадках. Але щодо звернень від батьків до управління освіти – слухна ідея.

Хочу запропонувати читачам «Кримської світлиці» висловитися з цього приводу. Тож, чи потрібні сімферопольцям, кримчанам україномовні дитсадки? Хто хоче відправити своїх дітей чи внуків в україномовні заклади дошкільної освіти, але влада не здатна це забезпечити? Прошу писати до «Кримської світлиці» (вул. Гагаріна, 5, к. 13, м. Сімферополь, АРК, Україна, 95006), або ж мені на ел. пошту: prytulav@ukr.net.

Я впевнений, що думку сімферопольців хотіла б почути і Тетяна Іванівна Сухіна, начальник Управління освіти Сімферопольської міськради (вул. Толстого, 15, м. Сімферополь, АРК, Україна, 95000).

Нагадаю, що згідно з офіційними (державними) статистичними даними в м. Сімферополі етнічні українці складають понад 21% усього населення. За тими ж даними, близько 8% сімферопольців визнали українську

мову рідною. Попри це у закладах дошкільної освіти Сімферополя за уточненими даними на 01.06.2012 року було відкрито лише 11 україномовних груп (2,04%), в яких українською мовою мали можливість виховуватися тільки 298 дітей, що складає менше 2,32%. Що це як не яскраве свідчення дискримінації етнічних українців та україномовних громадян, які є етнічною і мовною меншиною в АРК, у сфері дошкільної освіти?

Днями до мене звернувся сімферопольець Микола Борисенко. Він хоче віддати свою онуку (2,5 роки) в українську групу. На що тему мав розмову із завідувачем Дошкільного закладу освіти № 9 (на Маршала Жукова). За словами пана Миколи, вона не проти і попри складнощі, якщо набереться достатня кількість бажаючих, то україномовну молодшу групу там спробують відкрити. А для цього потрібна наша активність – зголосуйтеся, залучайте рідних і знайомих! Зв'язок тримаймо через «Кримську світлицю»!

Володимир ПРИТУЛА, сімферопольець, журналіст

УРОК

УКРАЇНСЬКОЇ «Я ПРОСТО ЧИТАЛА КНИЖКИ...»

(Закінчення. Поч. на 2-й стор.)

У 1992 році у нас із чоловіком був ніби іспит сумління. Ми взялися поглибити свої знання з історії України, Росії, багато читали та аналізували. В той час ми позбулися багатьох штампів. Мій чоловік зрозумів, що він є українцем, що в державі «неогромній» краще розбудувати добре життя, що рідна ненька Єфросинія та бабця Тетяна з боку його батька були українками, — це генетична підтримка, що старовинні матусині рушники з вишитим деревом життя є посланням з давніх-давен про любов до життя, його святість, запрошення до гармонії та злагоди.

Обидва наші сини вільно володіють російською та українською мовами. Молодшого сина ми віддали вчитися в український клас ЗОШ № 3, далі в Українську гімназію, а потім він навчався у Львівському національному університеті ім. І. Франка. Російською мовою він володіє відмінно.

Як і раніше, я люблю Російський драматичний театр, спілкуюсь російською з подругами та колегами, відповідаю на листи в офісі, відвідую, при нагоді, «Русский музей» у С.-Петербурзі, багато читаю книжок російсь-

кою мовою, пишу статті до часопису Кримської вірменської спільноти — також російською. Я — вільна людина, підтримую свого чоловіка, люблю і поважаю країну, де живу, та її державну мову — українську.

«А наслідок я скажу...»: мої російськомовні брати та сестри, чи ви хочете довести, що російська мова зневажається в Україні тим, що не є державною? А можливо, вам хочеться «пришучити» когось, щоб підняти свій інтелект, відмовляючись від розуміння мелодійної, кольорової, доброї мови, в якій, до речі, немає матюків?

А може, вашою свідомістю цілеспрямовано маніпулюють? Чи не йдеться тут про закони джунглів? Пам'ятаєте — у М. Лермонтова:

...Смееся, он дерзко презирает
Земли чужой язык и нравы;
Не мог задить он нашей славы;
Не мог понять в сей миг кровавый,
На что он руку поднимал!..

Такі рядки пробудили в моїй пам'яті закон про мови, який лежить на столі у Президента...

Тетяна ХАЛАТОВА

м. Сімферополь

УВАГА: КОНКУРС!

«СВІТЛИЦЮ» ЧИТАЙТЕ — НОУТБУК ВИГРАВАЙТЕ!

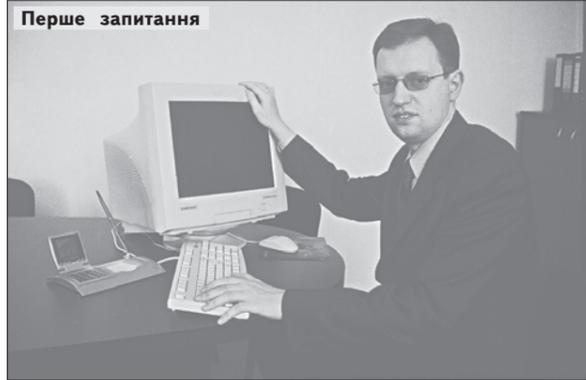
Шановні читачі, потенційні конкурсант і майбутні переможці нашого унікального (а де ще такий є?) газетного мовно-літературно-історично-пісенно-комп'ютерного конкурсу! Ось перед вами ноутбук, придбаний завдяки благодійній допомозі, яку надали організаторам інтелектуального змагання підприємець Віталій Осадчий із Севастополя, Василь Стефанюк із Сімферополя (товариство «Україна-Світ») і Гро-

мадська організація «Фронт Змін» у Криму. Його треба виграти! І зробити це не так складно, як, може, декому здається: читайте «Кримську світлицю», відповідайте на запитання, які публікуватимуться на її сторінках, набірайте призові бали. Десять найактивніших учасників, хто цих балів набере найбільше, візьмуть участь у фінальній грі, де й вирішиться доля ноутбука та інших призовів. Запитання будуть всякі. Не

дуже сподівайтесь на Інтернет — навіть там усіх відповідей не знайдете. А от постійні читачі «Світлиці» будуть у вигравші, бо на сторінках нашої газети відповіді на ці запитання знайти буде легше, ніж у Вікіпедії!

Тож увага — **перше запитання**: хто зображений на цьому фото (праворуч) і яке відношення має до нашого фірмового «світличного» турніру? (3 бали за вичерпну відповідь)

Друге запитання — пісенне. У 2009 році «Кримська світлиця» триумфально провела серед читачів конкурс на визначення двадцяти найпопулярніших, найзнаніших

Перше запитання

Третє запитання — пісенно-фотографічне. Кілька років тому наш читач Микола Йосипович Москаленко опублікував у «Світлиці» спогади про свою «неформальну» зустріч з відомим українським співаком, що й зафіксовано на фото (унизу). Впізнайте, хто цей співак і де він на фото — праворуч чи ліворуч? (3 бали за повну відповідь)

* * *

Чекаємо ваших відповідей — але не відкладайте їх у довгу скриню, бо будуть й інші запитання!

Третє запитання

ЧИ ПРАЦЮВАВ «РЕГІОНАЛ» Д. МЕНДЕЛЄЄВ У КРИМУ?

Прагнучи підняти свій імідж, Партія регіонів під своїм логотипом закликає жителів півострова пишатися історичними персонами, які мали будь-яке відношення до Криму. В силу моєї професії мене особливо зацікавило прізвище видатного вченого-хіміка Д. І. Менделєєва. І ось що я знайшов. З величезними труднощами він склав вступні іспити (середній бал 3,2 із 5) в 1850 році до Головного педагогічного інституту. Крім того, абітурієнт написав розписку, згідно з якою повинен після закінчення інституту відпрацювати 8 років за місцем призначення.

Біографія вченого не перестають дивуватися, як неуспішний гімназист за декілька років перетворився в обдарованого студента: якщо на першому курсі він був 25-м із 28 студентів, то через рік сьомим; на момент закінчення інституту про Менделєєва говорили як про обдарованого студента фізико-математичного факультету. На жаль, всі ці роки його супроводжувала серйозна хвороба — кровотеча горла. Воно і не дивно: всі рідні, в тому числі батьки, померли від сухот легенів.

Тому після закінчення навчання, незважаючи на те, що його прізвище було в списках стажування за кордоном, Менделєєв за рекомендацією лікарів вибрав для роботи південь Росії, а саме Рішельєвський ліцей в Одесі. Він не без підстав розраховував серйозно зайнятися наукою (а така можливість там була) і підготуватися до вступних іспитів на ступінь магістра. Але випускник планував, а Міністерство народної освіти вирішувало, точніше писар, який переплутав документи і виписав Менделєєву направлення на роботу старшим учителем природничих наук у гімназії закуткового Сімферополя. Помилка писаря вибила випускника інституту з колії, і Менделєєв відправився в Міністерство та наговорив нечестюстей директору департаменту. В справу втрутився міністр народної освіти А. Норов. Учасник Бородинської битви, поет, видатний історик відзначався крутим характером. Він викликав до себе директора департаменту, де працював писар, і молодого фахівця. Відчитавши першого, він звернувся до Менделєєва зі словами: «А ти, щеня! Ще не встиг зіскочити зі шкільної лави, а вже грубиш старшим. Дивись, я цього не потерплю!». І не став скасовувати указ про призначення. Вбитий горем, Менделєєв почав збиратися в дорогу. Напередодні він побував на прийомі у лікаря Н. Здекауера, що прославився в майбутньому заснуванням Російського товариства народного здоров'я. Він уважно обстежив блідого студента і, не поставивши точного діагнозу, дав цілу низку рекомендацій. Дізнавшись, що Менделєєв їде до Сімферополя, Здекауер наполегливо порадив потрапити там на прийом до улавленого хірурга М. І. Пирогова, і навіть написав рекомендаційного листа.

На той час у Криму йшла англо-франко-турецько-російська війна, а Пирогов завідував медичною частиною російських військ. Цією рекомендацією Менделєєв слушно ско-

ристався. Знаменитий хірург по суті повернув його до життя. Він сказав, що у нього немає ніяких сухот. Повернувши листа, М. Пирогов розсміявся: «Збережіть цей лист і при нагоді віддайте Здекауєру. Ви нас обох переживете». Дійсно, після цієї зустрічі Менделєєв прожив ще 50 років. Його хвороба була пов'язана з серцевим клапаном і згодом пройшла. Все життя знаменитий хімік згадував не менш знаменитого хірурга: «Оце був лікар! Наскрізь людину бачив і одразу зрозумів мою натуру».

На початку жовтня Менделєєв прибув до Сімферополя — місця своєї першої роботи. На вулицях нескінченні обози з пораненими, боезапасами, провіантом, війська. В степу за містом піднімалися до неба стовпи смердючого диму від спалення падалі і сміття, щоб уникнути епідемії. Сімферополь — неприглядне, глухе містечко, всерьез забите лазаретами. Під лазарет була відведена також гімназія, куди одержав призначення Менделєєв. Про навчання годі і думати, дорожняча і страшна спекуляція. Знайти житло було неможливо. Зжалівшись над молодим чоловіком, директор гімназії дав йому притулок у власній квартирі, яка знаходилася в приміщенні гімназії. Менделєєву здавалось, що його життя зайшло в глухий кут: десь проводяться наукові дослідження, друкуються журнали, а йому вісім років прозябати в сімферопольському вигнанні. Повна депресія.

В такому настрої він одержує листа від однокурсника Янкевича, який добивався можливості залишитися в Петербурзі і не їхати через помилку писаря департаменту до Одеси: «Любезний Менделєєв! После долгих усилий мне удалось наконец выхлопотать себе позволение остаться в Петербурге... Теперь мне пришла в голову мысль, не можешь ли ты занять моє место в Одессе, если захочешь, конечно... Во всяком случае, я считаю долгом уведомить тебя обо всем этом».

Лист Янкевича переповнив чашу терпіння Менделєєва. Він пішов до директора гімназії, у якого одержав «заробітну» плату, і на свій страх і ризик без дозволу в кінці жовтня поїхав до Одеси, де через два тижні обійняв посаду старшого вчителя математики в гімназії при Рішельєвському ліцеї.

А в цей час директор Головного педагогічного інституту, взявши про біди і поневіряння свого кращого вихованця, звернувся до попечителя Одеського навчального округу перемістити Менделєєва із Сімферополя до Одеси, що і було дозволено фактично заднім числом.

Тепер вам судити, чи коректно вішати меморіальну дошку на стіну однієї із шкіл Сімферополя з написом, що в ній працював Д. І. Менделєєв, і чи маємо ми, кримчани, право пишатися цим фактом? А може, нас вчергове «розводять, як кошенят» — за словами нардепа-регіонала...

Василь ЧИРВА,

доктор хімічних наук, професор

м. Сімферополь

Четверте запитання (5 балів за точну відповідь).
З афіші якої культурної установи Львова, Криму, Києва чи Донецька (а може, і самої Москви) списано цей репертуар? (Рік 2012-й!)

26.02 19:00	Концерт Сергія Пенкіна
01.03 19:00	Елена Ваєнга
03.03 19:00	Концерт «Единственная»
05.03 19:00	Лариса Доліна
06.03 19:00	Ріко Санчез
08.03 19:00	Деміс Руссос
09.03 19:00	Стас Михайлов
15.03 19:00	Стас Михайлов
16.03 19:00	25-річчя дитячого нар. худ. колективу спортивно-танцювального ансамблю «Гульс»
17.03 19:00	Стас Михайлов
20.03 19:00	Концерт, присвячений до дня 1 квітня
21.03 19:00	Московский государственный академический театр танца «Гельс»
22.03 19:00	Алессандро Сафіна
25.03 19:00	Вітас
27.03 19:00	Ізраїльський балет «Панова»
28.03 19:00	Концерт Ірини Алєгрової
29.03 19:00	Концерт Ірини Алєгрової
31.03 19:00	Японські барабанщики

Михайло Стасюк народився 21 березня 1949 року в селі Гавриляк Тлумацького району, що на Івано-Франківщині.

Після закінчення географічного факультету Чернівецького університету — на педагогічній роботі: спочатку вчителював на Буковині, а останні двадцять років — старший викладач кафедри економічної і соціальної географії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Поезії Михайла Стасюка регулярно публікуються в періодичі. «Збудуй душі своєї храм» — перша книжка поета.

ДО МАТЕРІ ДОРОГА — НАЙКОРОТША

До матері дорога — найкоротша,
Найдовші завжди —
з матір'ю розлуки,
І найтепліші — материнські руки,
І пісня материнська — найсолідша.
І ширістю у Вас душа багата,
За всіх, за все в одвіті —
тішиться й болить,
Бо ми живемо так,
як совість нам велить,
І гріє нас любов'ю рідна хата.
В ній пашка пахне Вашими руками,
Парує, мамо, Вашої душі теплом.
І як колись,
в гурті дитячим за столом
Ми горнемо до Вас під образами,
Аби прийдешній день
благословили.

Нема спочинку...
Матінко свята, простіть.
Хоча втоптав стежину долі у житті,
Я знов біжу до Вас черпнути сили.
До матері дорога — найкоротша
З Поділля-краю

до покутського села.
Земля отам вбрання
весняне одягла,
І стежку стелить у дитячі роки.
* * *

Весніє знов дубовий гай,
І суховій гуля по полю.
Мій сину, ти коней сідлай,
Поїдем боронити волю.
Ти зріс, козаче, і пора

Навчися ніжними руками
Всіма на світі кольорами.
Співала мати й вишивала,
Маленькі ручки цілувала.
— Навчися, доню, вишивати,
Вберемо рушниками хату.
На них дорога серця й неба,
Й весільний коровай для тебе.
Співала мати й вишивала,
На полотно листочку слала.
— Навчися, доню, вишивати,
Сорочку злагодим для тата,
Доріжки чорні і червоні —
Йому на свята великодні.
На вишиті козацька слава, —
Співала мати й вишивала.
— Навчися, доню, вишивати,
Співала колискову мати. —
Як зацвіте твоя калина,
То виший милому хустину,
Бо все на світі від любові —
Співала мати колискові.
Співала мати й вишивала,
Маленькі ручки цілувала.

* * *
Осін — то зрілості віку пора,
Осін — то щедрості серця сестра,
Осін танцює, співає, цвіте,
Осін — то щастя моє золоте.

Осін — то сум журавлиних ключів,
Осін — то сивий туман на плечі.
Осін фарбує, кружляє, снує,
Осін — то вічне кохання моє.
* * *

Я, осене, хочу тебе зрозуміти —

РИМА З КРИМУ

Доброго дня! Десятки літ приїжджаю до Криму — в різні пори року, але влітку щоразу ніби заново народжуюся... А цьогорічне море надихнуло мене на створення нової пісні «Медово-лавандовий Крим» — таким я його у червні побачила і відчула.

Якщо знайдеться виконавець чи виконавці — нехай співають для радості кримчан і гостей краю.

Моя пісня уже має мелодію, але якщо композитори захочуть створити на власний мотив пісню, — будь ласка! (Мій контактний телефон 067-267-64-93).

Нехай живе й зціляє людей медово-лавандовий Крим!

З пошанівком — Марія БАЛІЦЬКА
м. Тернопіль

МЕДОВО-ЛАВАНДОВИЙ КРИМ

В моїм серці живе Тернопілля — Тут зродилась й пишаюся ним... Та шоліта душа птахом лине У медово-лавандовий Крим.

Кримські гори виходять з туману Й устремляються в ясну блакить, А в півніжжі малим океаном Чорне море до неба зорить.

Тут живе Чорномор. А Русалки Морьякам все приходять вві сні, Вимережують простори чайки, А дельфіни складають пісні.

Сонце тут умиває проміння І хмаринки полощуть фату. Навіть вітер — за Божим велінням — Хвилі хвацько несе в висоту.

І виносить на берег корали Сам Нептун — сивочолий, як світ: Для лебідочки придане справив — Бірюзу, ізумруд, малахіт...

В Чорнім морі є води Серету — Їх несе гордовито Дністер. Думка має тут простір для лету — Аж піснями дзвенить теплий степ.

Море — півдня чарівна перлинка — З року в рік манить душу мою... Свого серця співучу частинку Чорне море, тобі віддаю.

БЛАГОСЛОВЛЯЮ МОВУ СОНЦЕСЯЙНУ!

З розсвітом дня, із сонячним теплом, З дзвінком повітрям у краю подільським Ввібрала з материнським молоком

Душу трипільську, мову українську.

Цілюща, як пісенне джерело; Могутня, як коріння родоводу, Мова моя — це Сила і Тепло! І їй не буде в світі переводу!

Вібує Всесвіт ніжністю мембран І завмирає грізна постать війська,

Коли летить в Предвічний Океан Надмилозвучне Слово українське!

Дай, Господи, йому керма й весла, Хай квітне щастям й колоситься славно!

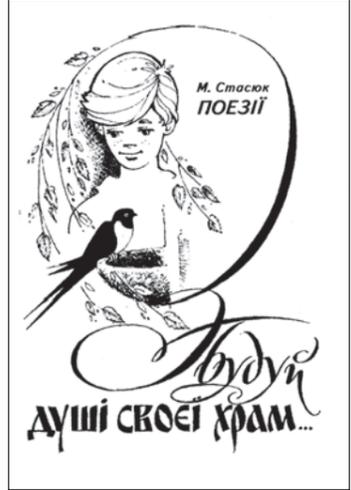
...Благословляю край, в яким зросла, І мову українську — сонцесяйну!

Повнить серце щастям цвіт калини,
Материнська ласка й перший сміх дитини,
В ньому дзвін віків і віра серця віща,
Я молюсь за тебе, Ненько наймиліша.

РОЗДУМИ
І навіть в величій своїй Ти просто крапелька Природи,
Як бджілка, що влітає в рій,
Немов струмок — в бурхливій воді.

Михайло СТАСЮК

«ЗБУДУЙ ДУШІ СВОЄЇ ХРАМ»

Із букв складаються слова,
Що вимовляємо від роду,
І книга пишеться жива
Про душу і ество народу.
Із зерен колоски ростуть,
Що ціним запахом хлібини.
І думаем: в чім щастя суть,
Його висоти і глибини?
Добірні колоски зрости,
Проживши вік трудом бджолиним,
Аби до Матері прийти
На сповідь з гордістю Людини.

МОЄ ПОКУТТЯ
Моє Покуття ширістю багате,
Аж квітне сонце від людських сердець.
Додому повертаюся — і свято:
Співає ластівка, цвіте чебрець,
І грає знов сопілочка вербова,
Чарує піснею ранковий дзвін,
І чую — щедра матінка Покрова
Землі врожаєм віддає поклін.
Скидаю з пліч своїх доріг утому,
Вертаюся на розорані стежки.
На полі запашному, золотому
Черпають сили з щедрістю роки.
Там ясени скриплять від вітих,
І груші мед малечі роздають,
А серцю милі промінці зі стріхи
Лиш там цілющі роси ранком п'ють.
Тобі, хатино, матінко-колиско,
На сповідь радощі й гріхи несучу.
Схилияю посивілі скроні низько,
А ти мені даруєш знов весну.
Я молодію, мамо, як пташина,
Лечу до вас, до рідного вікна.
У світі найдорожче —
Батьківщина —
Не зраджена, не продана — одна.

ПОКАЙТЕСЯ!
Якщо в душі нема добра,
Його й за золото не купиш.
У зла молодша є сестра,
З черствим своїм обличчям —
скупість.

Сусідка-заздрість під вікном
Нашіптує прокльони й брїхні,
І зрада нишпорить тайком,
Пороги оббиває грїшні.
В дрїмотах гїркнуть, мов полин,
Байдужість й сита лїнь — близнята,
А хитрїсть гнеться перед тим,
Хто від спокуси лиже п'яти.
Сестриці в чорному вбранні!
Покайтеся любові й правді!
І лиш тоді в душі огні
Добром воскреснете насправді.

У клятві під знамено стати, —
Вже сходить сонце з-за Дніпра,
І кличе Україна-мати.
Гей, гей, копита цокотять,
І вітер б'є у вічі.
Мій сину, чайки вже летять
По Україні з Січі.
Наш рід і славу збережем,
За честь не впадемо до згину.
Гаряче серце і тверде плече,
І Божя ласка з нами, сину,
Над степом день зчорнів...
Впав батько гордо серед бою...
А Мати славила синів,
Ріднила радість із журбою.
Гей, гей, копита цокотять,
І вітер б'є у вічі.
Мій батьку, чайки вже летять
По Україні з Січі.
Спливли віки. Роста мій син.
— Козак я! Гей, коня, і в поле!
Дай, доле, віри йому й сил,
Мужайся, мій маленький орле.
Рушаєм, сину, до Дніпра
Вклонитись пам'яті й порогам.
До волі, честі і добра
У нас одна, свята дорога.
Гей, гей, копита цокотять,
І вітер б'є у вічі.
Мій сину, чайки вже летять
По Україні з Січі.

КОЛИСКОВА
— Навчися, доню, вишивати, —
Співала колискову мати. —

Бо вдома без хліба вмирають
Братики менші і ненька.
Ледь вимовить встиг я оці слова,
Як біля мене вже з десяток чи й два
Хлоп'ят, неначе уродились
з-під землі —
Усі обшарпані, голодні й малі.
А жінка ні на кого не кричить,
Усіх обвела сумними очима,
Хутенько з торбини
доважок дістала
І кожному з нас одщипувать стала:

По крихті, по дві, щоб усіх обійти —
І ми одразу вкинули в роти
Ті крихітки.
Укинули — й доважка вже нема...
Стояв я в снігу по коліна —
І ні кроку...
Такою була та голодна зима,
Зима тридцять третього року.
Григорій ПОНОМАРЕНКО,
ветеран праці, відмінник народної освіти України, інвалід війни
м. Донецьк

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

* * *
Я ранній осені молюсь,
Душі багатства всім благаю,
Розтратить щедрість не боюся
Того, чого я вдосталь маю.
Радію ранкам я шодня,
Надію-віру в них плекаю,
Щоб щастя зачерпнуть до дна,
І повнить ним життя до краю.
Вдивляюся в очі я зіркам,
І хочу світ цей зрозуміти,
Й питаю: як прожити нам,
Аби в бутті земній не тліти? —
Збудуй душі своєї храм,
Й дорогу освяти до нього дітям.
* * *

Благословенна й вічна та краса...
Чумацький шлях веде у теплий край.
Там щедро визрівають хліб і сіль.
Та на душі у кожного свій рай,
Де радість широко обнімає біль,
Бо сонце не лише на небесах,
В людській душі своя світлиця є.
Благословенна й вічна та краса,
Що з серця джерелом любові б'є.
Відкриймо душі сонцю і вітрам,
Аби любов земну і доброту
Нести у свій священний
вічний храм
Як ношу легку, чисту і святую.

МОЯ УКРАЇНО!
Горе нелегко здолати самому,
Як самотній, то й радість немала.
Без батьківщини, без отчого дому
Сонце не гріє, згортаються крила.
Матінко рідна, моя Україно,
Дай нам і розум, і силу, і волю!
Як перед Богом стаєм на коліна,
Щоб освятити свою щедрою долю.
Будьмо ж, братове,
згуртуємось до купи,
Зборем зневіру, здолаємо втому.
Виростим сад ми на радість онукам,
Мир і надію — для кожного дому.

НАЙСВЯТІШЕ СЛОВО
Найсвятіше слово — слово «Україна»,
В ньому плін Дніпра і пісня солов'їна,
Подих літа в золотім колосі поля,
В нім відвага б'ється і струмує воля,

Батьківщина —
Не зраджена, не продана — одна.

ПОКАЙТЕСЯ!
Якщо в душі нема добра,
Його й за золото не купиш.
У зла молодша є сестра,
З черствим своїм обличчям —
скупість.

Сусідка-заздрість під вікном
Нашіптує прокльони й брїхні,
І зрада нишпорить тайком,
Пороги оббиває грїшні.
В дрїмотах гїркнуть, мов полин,
Байдужість й сита лїнь — близнята,
А хитрїсть гнеться перед тим,
Хто від спокуси лиже п'яти.
Сестриці в чорному вбранні!
Покайтеся любові й правді!
І лиш тоді в душі огні
Добром воскреснете насправді.

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

Сум холодний, сум голодний
(Щоб він в глибокій ярузі
втопився!)
Вітер колючий остуджує груди,
Я йду до крамниці, йду я між люди.
Там черга за хлібом велика і чорна,
Чорніша, мабуть, за чорного ворона.
Там хліб відпускають
по картках на грами.
Звертаюся до тітки чужої,
неначе до мами:
— Тіточко, дайте шматочок.
Хоч крихітку дайте, рідненька,

ЗИМА 33-го РОКУ
(Очима восьмирічного хлоп'ятя)
На хаті серп і молот,
А в хаті — смерть і голод.
(Фольклор)

Чи лютий лютує, чи січень січе,
А в мене торбинка через плече,
Та ще й черевки на босу ногу...
Щоранку отак вирушаю в дорогу.
Ні, не до школи йду, не до школи,
Бо я не відвідую школи, відколи
У нашій хатині сум оселився.

УВАГА: КОНКУРС!

СПРАВЖНЄ СВЯТО юні читачі «Джерельця» зможуть подарувати собі самі, якщо візьмуть участь у нашому творчому конкурсі і виграють ось цей розкладний велосипед! Надсилайте на адресу редакції (звичайною або електронною поштою) ваші літературні, поетичні, публіцистичні твори — на будь-які теми. Кращі роботи будуть опубліковані у «Джерельці», а їхні автори отримають шанс вибороти суперприз та інші нагороди.

Крім творчих завдань будуть й цілком конкретні, за які нараховуватимуться додаткові бали. Ось два з них:

— Коли вийшов перший номер «Джерельця»?

— Хто надав для переможення конкурсу у «Джерельці» головний приз — велосипед? (Депутат, кандидат, партія і т. д.)

Чекаємо на ваші відповіді, вірші, оповідання, репортажі, новели, статті. Творіть! Держайте! Перемагайте!

На фото — Галина Мустафаєва, директор Грушівської загальноосвітньої школи I-III ступенів (м. Судак) з призовим велосипедом, за який змагаються також учні і її школи. «За такий приз варто поборотися!» — запевняє Галина Степанівна.

ФУТБОЛЬНІ КАНІКУЛИ

Я займаюсь футболом у дитячій футбольній школі «Таврія» вже цілий рік. Граю в основному складі. І цього року ми вперше брали участь у змаганнях міжнародного рівня. Нас запросили на UPPERAUSTRIACUP 2012 — міжнародний дитячий футбольний турнір.

Тільки уявіть — поїхати в Австрію на такі серйозні змагання! Звичайно, я дуже хвилювався, адже я ніколи не виїжджав так далеко. Крім того, я розумів відповідальність, покладену на нас — ми представляємо Крим, нашу Батьківщину.

Дорогою я не міг відірвати погляду від вікна, настільки все було гарне. І ось ми прибули у Вельс, місто, де з 1990 року проводиться турнір з футболу. Я навіть не уявляв його масштаби! Понад 200 команд з 30 країн світу! Ми були там найменшими. Наша команда грала з командами Греції, Венесуели, Росії. Я не забув, проте віддав дві голюві передачі. За підсумками турніру ми посіли IV місце. І хоча це не призове місце, це чудовий футбольний досвід. Наш тренер В'ячеслав Миколайович Портнов сказав, що наступного року ми обов'язково поїдемо ще.

Крім турніру ми двічі були в аквапарку, який розташовано поблизу готелю, де ми жили. Нас возили на екскурсію до Відня. Я відвідав будинок, у якому жив Вольфганг Амадей Моцарт, всесвітньо відомий композитор. Ми бачили футбольні стадіони. Як би я хотів, щоб у нас в Сімферополі були такі стадіони! А який там смачний шоколад!

Мені дуже сподобалося в Австрії, але все одно вже хотілось додому. Я скучив за батьками і братом. А ще хотілось на море. І як вони там, в тій Австрії, живуть без моря?

Я повернувся додому і... побачив себе в інтернеті. Виявляється, фотографії матчів адміністратори турніру викладають на сайт. Тож у мене залишились фотографії, досвід та незабутні враження від поїздки. Таких канікулів у мене ще ніколи не було!

Руслан ЕМІНОВ,
учень 4-В класу НВК
«Українська школа-гімназія»
м. Сімферополь

«Джерельця», надсилайте і ваші літні фоторепортажі. Пам'ятайте: головний приз — велосипед!

ЮНИМ ЧИТАЧАМ «ДЖЕРЕЛЬЦЯ»

ЛЕБЕДИНА ЛЮБОВ

З дитячих років батьки виховували нас у дусі особливого, так би мовити, тендітного ставлення до природи.

Наприклад, навесні природа оживає, ніби чарівна квітка, і з першими сонячними промінчиками розкриває своє ніжне личко, вітається з усіма.

З перших років свого життя я тісно пов'язана з природою, тому що мешкала в мальовничій місцевості — Смілянщині (Черкаська область), де безліч чарівних краєвидів. Ось один цікавий випадок.

Був ясний літній ранок, селище наше перебувало в передсвітанковому сні. Ми йшли на свій город, дорога не близька, три кілометри від нашого будинку, і проходила вона повз ставок. Старожили називали його Панським.

Сонечко вже обережно піднялося над обрієм, роса діамантами світилася на траві і квітах. Раптом з очерету вплив білий красень-лебідь, гордий птах, який немов корабель у повільному русі виводив на прогулянку своє потомство.

Одне з пташенят сиділо на спині у батька-лебедя, а той обережно возив його по тихій воді.

Картина, звичайно ж, заворожуюча. Ми довго мислювалися, спостерігаючи за ними, ніби на природному спектаклі, де сценою слугувало озеро.

Що значить справжня батьківська любов!

ХТО СПРИТНІШИЙ?

Було це влітку, коли ми всією сім'єю відпочивали біля ставка. Брат Олександр лаштував багаття для

шашликів, а я з Наталією і мамою збирала цілющі трави на чай, який готували на вогнищі.

Раптом, не відомо звідки над нашою галявиною з'явилась пташка, як потім ми дізнались її звали Галя. Вона була домашньою і мешкала в садибі біля озера, де жив її хазяїн.

Галя політала, покружляла і, не довго думаючи, спокійно сіла на плече мого чоловіка, який готувався рибалити.

Коли все було приготовано і духмяне м'ясо розносило свої пахощі навколо, з'явилось двоє цуценят, схожих, мов близнюки. Ми, звісно, їх пригостили і вони побігли до свого хазяїна, де і Галка мешкала. Нагодували і розумницю Галю, вона брала з рук шматочки м'яса, а решту ховала в ямку-схованку. Коли її покликав хазяїн, вона полетіла додому. Та знову прибігли до нас брати-цуценята, швидко відшукали схованку Галкою м'ясо і з'їли його.

Справді говорять: «Хто спритніший, той ситніший».

Тетяна ШКІЛЬНЮК,
учителька
с. Родникове, Сімферопольський район

Доброго дня, «Джерельце»! Це твоя шанувальниця Остасчук Тетяна, яка навчається у 10 класі Азовського НВК Джанкойського району. Хочу привітати всіх з майбутнім святом Незалежності України. Пам'ятаймо: чи буде процвітати наша держава — залежить від її громадян.

ГРОМАДЯНИ

Чи всі ми нині громадяни, Чи лиш населенням звемось? Кризь долі нашої тумани — Чи знаємо, куди йдемо? Чи вболіваєм за державу, Чи нам болить тільки своє? Чи пам'ятаєм її славу, Чи ділимо — твоє й моє? Чи можемо гордо ми сказати: «Я — матинки-України син!» Чи вміємо лиш плазувати, Та голос подавать з-за спин? Пора вже голову підняти, Дорослі, юні і малі! Пора вже українцем стати На рідній батьківській землі!

ПАТРИОТ

Величне слово «патріот» — Що нині означає? Людина багатьох чеснот, Народ свій поважає. Він шире любить рідний край: Ці гори і долини, Цю землю, любий друже, знай, Що зветься Україна! Готовий він віддати життя За її безпеку. Прямую гордо в майбуття — І близьке, і далеке. Хвилі доля всіх людей Й окремої родини. Він є носителем ідей Своєї Батьківщини!

«ЄВРОПА НАВКОЛО МЕНЕ»

У рамках всеукраїнського конкурсу «Європа навколо мене» відбулося перше відео-включення між центральним офісом Українського національного інформгентства УКРІНФОРМ та Міжнародним дитячим центром «Артек». Конкурс юнацьких творчих робіт проводиться в рамках проекту «Школа молодого журналіста УКРІНФОРМу».

Організатори всеукраїнського конкурсу «Європа навколо мене», що проводиться УКРІНФОРМом, поспілкувалися з юними журналістами-артеківцями. «Це всеукраїнський конкурс, тож будь-який юний житель України в межах визначеного умовами віку може надіслати свою роботу, яка оцінюватиметься потім компетентним журі», — сказав заступник головного редактора міжнародної редакції агентства Ярослав Довгопол.

Під час 45-хвилинної інтернет-зустрічі члени журі докладно розповіли про умови та процедуру подачі конкурсних робіт, відповіді на запитання юних журналістів. При цьому акцентувалася увага, що проект «Європа навколо мене» передбачає участь у трьох

категоріях — есе, фотографії та відеоролики.

Представники УКРІНФОРМу поділилися також професійними порадами. Зокрема, провідний фотореспондент агентства Володимир Фалін зауважив: «Розглядайте Європу не як географічне поняття, а з творчим підходом. Вона складається з мільйонів деталей. Головне те, що бачите ви та можете передати це на фотографії».

Що стосується оцінювання робіт, член журі конкурсу Володимир Сердюк наголосив: «До вас ми будемо ставитися так само, як і до своїх підлеглих — професійних журналістів. Не бійтеся, що ви надто юні для творчості, якщо ви відчуваєте в собі автора, то маєте реалізувати свій авторський потенціал».

Всеукраїнський конкурс юнацьких творчих робіт «Європа навколо мене» проводиться в рамках проекту «Школа молодого журналіста УКРІНФОРМу» та націлений, передусім, на сприйняття майбутнім поколінням європейських цінностей. Більш докладно про участь у творчих змаганнях можна дізнатися на веб-сторінці проекту shkola.ukrinform.ua, або в розділі «Увага, конкурс!» на сайті УКРІНФОРМу.

В ДРУЖНЬОМУ СУСІДСЬКОМУ САДУ

Відразу зауважимо, що вийшла цього року новітня антологія поетів Болгарії в перекладах Дмитра Шупти українською мовою «Зелені ріки зрілого літа» (м. Київ, вид-во «Толока», 2012 р.), безумовно, явище непересічне, як і самобутнє. Промовисто, як на наш час, що й тираж цієї поліграфічно гарно оформленої книги, досить солідний — 1260 примірників.

Випускник Кримського медичного інституту 60-х рр. минулого століття Дмитро Шупта ще тоді зацікавився болгарською культурою і саме тоді до однієї із його ранніх збірок увійшли переклади віршів Веселина Ханчева і Матей Шопкіна.

Творчі зацікавлення перекладача велими багатогранні: адже треба було точно передати індивідуальність кожного поета (а їх тут близько двадцяти), не повторитись у виразально-образних засобах, тобто треба було бути самоідентифікованим стосовно тих відомих болгарських поетів (як-от, Матей Шопкін чи Веселин Ханчев), які вже перекладалися українською іншими авторами.

Як на нашу думку, Дмитро Шупта з цим надзавданням цілком впорався: його переклади передають й індивідуальну неповторність кожного автора, й арсенал перекладацьких засобів митця, сказати б, невичерпний.

Це симптоматично, бо, як пише у своїй вступній статті до антології Оксана Макова: «Болгарія. Це слово закодувало в собі горді згадки про арії, про світанок цивілізації на Балканах. З цим словом виникають в уяві на чорноморській синій білі лайнери, золоті піски райських пляжів та древні назви столиць — Плиска, Тирново. А за цими згадками вириваються обриси і до болгарських цивілізацій, коли мешкали на Балканах і пелазги, які створили власне пелазгівне письмо, і геттофракійці, які дали світові Орфей — родоначальника ритмомелодики й пісні, Езопа — батька байки, і не випадково, отже, буває сьогодні габровський гумор».

Отже, й справді тут треба було бути до виконання творчої акції всебічно підготовленим. Промовисто — і тут не завадило, а як кажуть: навпаки — навіть безпосереднє спілкування Дмитра Шупти з деким

із своїх «підопічних». Так, з Атанасом Стоєвим на початку нинішнього віку вони викладали свою мову й літературу на філологічному факультеті Придністровського університету ім. Т. Г. Шевченка.

Раді Александровій, котра зачинає антологію, притаманні як глибинність думки, так і розмаїтість та вишуканість мистецьких засобів:

*Й дерева у століттях зашумлять
І упадуть столітні верхів'яття
На змієвидну товщу кореняк...*

(«Сни»)

У поезії «Коричневу воду...» Петра Анастасова приємно відчувати нескутий верлібр. Концентрованим є образ квітки в поезії Георгія Белева «Лаванда» — тут фітотбіологічні ознаки паралелять в сукупності зі станом людини. Оцей взаємний різноструктурний обмін неабияк допомагає вивершеному змалюванню людської особистості. І навпаки — шляхом контрасту веде сповідь автор, апелюючи до змінливості, в поезії «Лувр».

А скільки трагізму у зізнанні простої трави, що символізує звичну конкретику буття, де не всім тепло під промінням всеобігрівуючого сонця:

*Я однаково расту
і на могилі, й під лавкою,
Тому, що я невибаглива*

в міру обставин,

*Я погодилась бути лагідним,
милим пейзажем,
Який присів, мов кімнатний песик,
Перед вашою застоюлою пам'яттю.*

(«Монолог трави»)

Багатопробільність образів характеризує творчість Івана Вилева з його часто масштабно-реальними умовинковками.

Тріумф людського щастя заповнює вас в поезії Марина Георгієва «Весілля». Напруженість важкої праці переконливо передана ним у вірші «Нива».

Іскрометні мікробрази вдатно гіперболізують синівну любов до прабатьківщини («Рідна земля»).

А Борислав Геронтієв чудово оспівує працю людську, перетворюючи, в поезії «Спадок».

Автор нерідко вдається до засобу метаморфози, як-от, приміром у вірші «Світанок».

Різномілі катаклізи земного світобуття — від елементарної почуттєвості до громохкої гіперболічності наскрізь пронизують поезію Миколи Заякова.

Дуже насичений персоніфікованими образами вірш Біню Іванова «Зелені ріки зрілого літа», що дав назву збірці. То справжній апофеоз неспорядкованості нашого світобуття і відчуження питомий відбиток серцесприйняття нашого окомиру.

В одному-єдиному вірші Катерини Йосифової читаєш подибає цілу масу заспокоїливих рецетів від сірої повсякденності — і чи не в цьому магічна сила поетичного слова?

Наскрізь патріотична поезія властива віршам Івана Мітева.

Поети в антології часто звертаються до пам'яті незабутнього героя громадянської війни в Іспанії Гарсія Лорки. Одним з найпроникливіших з них є саме вірш Ніно Ніколова «Лорка», який синкретизує абсолютом духу нескореного іспанця.

Дуже місткими образами послугує Атанас Стоєв. Так, народження ранку в нього глобально асоціюється з образом роси як базисом світотворення:

*Наче в крапельці її тіла
Від початку світові рости.*

(«Роса»)

Справді, в конденсації образу поетові не відмовиш:

*На серці і радісно, й гірко.
Біліє, мов зуб малюка
Церковця, одна на узгірку,
Над котрою хмарка легка.*

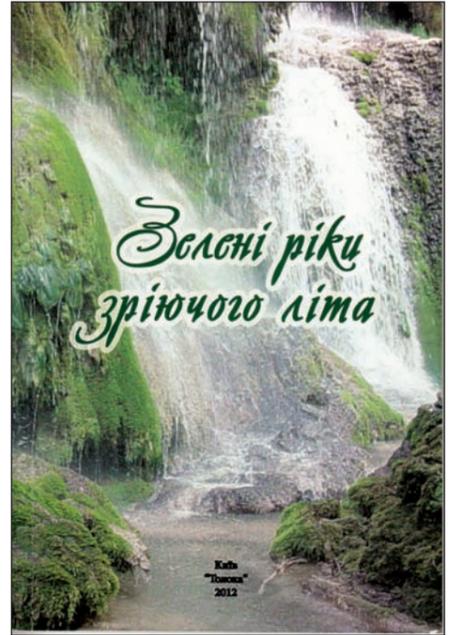
(«Іду, бо не можу вже спати...»)

Зовні химерією хитросплетіння за поетичною вуаллю позначений вірш Веселина Ханчева «Він», що започатковує масштабну ідею: «Він мусив повстатися між нас». Хто він, цей болгарський месія (просвітитель чи борець)? Мені особисто в цьому відношенні напрушується героїчний образ ще мого сучасника в дитинстві палкого патріота Георгія Димитрова.

А Дімітр Христов у своїй «Молитві за Болгарію» резонно закликає:

*Отче наш, збережи нашу вічну любов
І сумління, й святі ідеали.
Дай годину Болгарії сонячну знов,
Дух і віру, яких ще не знали.*

А поезія «Шлях» ну абсолютно дотична

до наших сьогоденних ареалів захланного існування з достеменним розкриттям першопричин:

*У тебе владу і повітря
Позабирали шахраї,
Що тільки голову макітрають
Державі. Вже нема її.*

Дуже людинолюбні вірші Івана Цанєва, гармонію задушевності яких неможливо розкласти алгеброю — їх нарочита приземленість найбільше і підкупляє читача.

А якнайточніше своє творче кредо висловив Матей Шопкін у вірші «Вірш-воєк»: *Бо не мислю бути я поетом
Без революційної пуги.*

Беззаперечно, дуже копітку творчу роботу провів лауреат премії ім. Г. С. Скороди поет Дмитро Шупта. Нам видається, ця його праця цілком заслуговує на поцінування літературної премії в галузі перекладу ім. Максима Рильського, бо антологія всеохоплююче ознайомлює українського читача з перлинами сучасної болгарської поезії.

Федір СТЕПАНОВ,
член Національної спілки письменників України, лауреат премії ім. Олеса Гончара, дипломант італійського журналу «Artcultura» м. Сімферополь

ЗАПРОШУЄМО ДО БІБЛІОТЕКИ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

Нагадуємо нашим читачам, що в редакції газети «Кримська світлиця» діє бібліотека, найбільше книг для якої кілька років тому безкоштовно передав житель Сімферополя (а тепер Черкас) ветеран Другої світової війни, наш постійний читач і дописувач Володимир Максимович Король. Бібліотека постійно поповнюється новими книгами, які люб'язно надсилають автори і читачі. В редакційній бібліотеці є дуже рідкісні, як для Криму, українські книги. Їхня тематика різноманітна, та найбільше книг історичних, державницьких, патріотичних. Сьгодні ми підготували для вас невеличкий огляд книг на історичну тематику.

У книзі «Історія України» Н. Д. Полонської-Василенко

«ХТО НЕ ЗНАЄ СВОГО МИНУЛОГО, ТОЙ НЕ ВАРТИЙ МАЙБУТНЬОГО»

(у 2-х т., м. Київ, «Либідь», 1992 р.) висвітлюється передусім політична історія України, багатобортова боротьба її народу за власну державність. Подаються огляди економічного життя, соціальних відносин, розвитку культури, церкви тощо.

Перший том праці присвячений історії України від найдавніших часів до середини XVII століття. У другому томі цієї книги ви дізнаєтесь про історію України з середини XVII століття до 1923 року.

«Нарис історії Київської землі від смерті Ярослава до кінця XIV сторіччя» Грушевського М. С. — репринтне видання 1891 року (м. Київ, «Наукова думка», 1991 р.).

Ця книга — перша синтетична праця видатного українського вченого, написана ще на студентській лаві. У ній на широкому джерельному матеріалі висвітлюється політична історія Київської землі, її економіка, культура та релігія. Тематично праця виходить за рамки заголовка. Другий, третій і четвертий розділи — це по суті політична історія всієї Київської Русі. Загальноруське звучання має і п'ятий розділ, в якому розглянуто основні інститути влади в Києві, а також економіку, культуру та релігію. У першому розділі М. С. Грушевський окреслив кордони Київської землі і етнографічний склад населення в дав-

ньоруський час, описав основні літописні центри. У шостому — зібрав усі наявні дані про Київщину другої половини XIII-XIV ст.

«Нариси стародавньої історії України» Л. Л. Залізняка (м. Київ, «Абрис», 1994 р.) є спробою висвітлення актуальних, але маловідомих проблем стародавньої історії України на широкому тлі історії Європи. У ній ви знайдете відповіді на запитання: як жили мисливці кам'яного віку на території України і всієї Європи; чи була Україна прабатьківщиною індоєвропейської сім'ї народів; що відомо про походження слов'ян та початки їхньої історії; чи була Київська Русь праукраїнською державою; чи були козаки європейськими лицарями; в чому полягає своєрідність української історії порівняно з історією Російської імперії?

Двотомник Д. І. Дорошенка «Нарис історії України» (м. Київ, «Глобус», 1992 р.) — одного із найвизначніших істориків XX ст. — дає огляд історії України як процесу розвитку Української державності. У книзі вміщено вичерпні історичні відомості практично про всіх гетьманів України, висвітлюються факти і події, які відсутні у роботах М. Грушевського, М. Аркаса та інших відомих українських істориків.

У книзі «Нарис історії України» Аркадія Жуковського, Ореста Субтельного (м. Львів, Товариство імені Т. Шевченка у Львові, 1992 р.) розроблено стислий огляд подій української історії від найдавніших часів до сучасності. По-новому висвітлено окремі явища та постаті нашого минулого і сучасного, зокрема національно-визвольних змагань останнього століття. До «Нарису...» долучено хронологічну таблицю найважливіших подій, починаючи з 1917 до 1991 року.

Книга М. І. Костомарова «Історія України в життєписах визначних її діячів» (м. Київ, «Україна», 1991 р.) — репринтне видання 1918 року (прикрашене ілюстраціями). Тут описано життє-

діяльність таких визначних діячів: князів Володимира Святого, Володимира Мономаха, Андрія Боголюбського, Данила Романовича Галицького, Київського Митрополита Петра Могили, українських гетьманів Зиновія-Богдана Хмельницького, Івана Степановича Мазепи та ін.

Книга видатного історика й археолога Д. М. Бантиш-Каменського «Історія Малої Росії» (репринтне видання) є однією з перших найбільш вдалих спроб у вітчизняній історіографії висвітлити історію України з давніх часів до кінця XVII ст. Надзвичайно яскраво, живою мовою автор описав побут і звичаї племен, які заселили у давнину територію нашого краю.

«Історія України та її народу», О. Я. Єфименко (м. Київ, «Мистецтво», 1992 р.).

У книзі представлені розділи: Стародавня Русь; Південна Русь як частина великого князівства Литовського; Південна Русь під владою Польщі; Хмельниччина та Руїна; Україна у XVIII столітті; Залишки козацтва й українське відродження.

«Історія України: нове бачення» (у 2-х т., м. Київ, «Україна», 1995 р.).

У першому томі викладено події, що відбувалися на території України з правд-

них часів до початку XX ст. Прагнучи відділити міфи від об'єктивної реальності, автори аналізують літописи та інші джерела з наукових позицій, із залученням свіжо-віднайдених архівних документів заповнюють «білі плями» вітчизняної історії.

Другий том хронологічно охоплює останнє надзвичайно складне й суперечливе століття нашої історії, зокрема добу, що увійшла до неї як радянський період. Звертаючись до різноманітних вітчизняних і зарубіжних джерел, свіжовіднайдених архівних матеріалів, автори висвітлюють події, явища, факти, чимало з яких не знайшли правдивого відображення в радянській історіографії, відтворюють під призвоєм сьогодення діяльність осіб, котрі відіграли помітну роль у долі нації.

Підготувала
Любов СОВИК

У наступних номерах «Кримської світлиці» — продовження розповіді про книги із редакційної бібліотеки.

Михайла Лукінюка читачі «Кримської світлиці» знають вже давно — хоча б відтоді, коли наша газета вперше (ще десь року 2004-го) надрукувала розділи з його книги «Обережно: міфи!», подарованої автором редакційній бібліотеці та найактивнішим «світличанам». Та книга, без сумніву, запам'яталась читачам: Михайло Лукінюк, спираючись на роботи відомих учених минулих часів і сучасності, а також на архівні документи, зриває маски з імперських ідеологів, показує справжню суть і пропагандистську спрямованість імперських історичних міфів, які брутално перекидають історію України.

Нещодавно Михайло Васильович зробив кримським українцям ще один творчий дарунок — трилогію «Фарватери долі» — своєрідний заклик до «лицарів пера» «...своїми творами почати складати літопис морської звитяги українців» (цю книгу, нагадаємо, десятеро найактивніших передплатників «КС» отримають безкоштовно). І ось нова праця М. Лукінюка — цього разу російськомовна — «Краткий экскурс в крымско-российско-украинскую историю». Причому, ідучи в ногу із часом, автор робить цю книгу «Інтернетно-дискусійною» — адже на віртуальних просторах «світлої павутини» нині йдуть справжні інтелектуально-інформаційні бої. А хто володіє інформацією — той володіє світом! Нехай же той сплав фактів, аргументів і публіцистики, що сконцентровано в «Кратком экскурсе...» Михайла Лукінюка, стане в нагоді й нашим читачам у їхніх дискусіях з кримськими «міфологами». Причому, найдоступнішою для останніх — російською мовою...

Михаил
ЛУКИНЮК

КРАТКИЙ ЭКСКУРС

В КРЫМСКО-РОССИЙСКО-УКРАИНСКУЮ ИСТОРИЮ

С ОТДЕЛЬНЫМИ ФРАГМЕНТАМИ
ИЗ ДИСКУССИЙ АВТОРА В ИНТЕРНЕТЕ

...Показать отнюдь не приукрашенную, но освобожденную от многолетних наслоений лжи, грязи и гнусных домыслов картину исторического развития крымского народа.

Валерий ВОЗГРИН,
д. ист. н., С.-Петербург
История великорусской народности остается собственной без начала.

Михаил ГРУШЕВСКИЙ,
акад.

Мы должны отбросить со всей решительностью мысль о том, что Киевщина с древних времен заселена была не предками сегодняшних малороссов... Искать в X-XII ст. над Днепром великороссов это вещь целиком напрасная, так как великорусская народность происхождения нового.

Алексей ШАХМАТОВ, акад.
Я отстаиваю позицию, что украинцы живут автохтонно, т. е. испокон веков на коренной славянской земле.

Борис РЫБАКОВ, акад.

Своеобразным «центром кристаллизации», положившим начало систематизации этого материала, стала «провокационная» Интернет-дискуссия в сообществе «ПОСУДАЧИМ О КРЫМЕ»: «Провокационный опрос. Чей Крым? Русский или украинский?»

(<http://my.mail.ru/community/posudachim/407E565C5A127FCD.html?thread=2BE87F37B4DD9F7B&skip=0>)

Наталья Галкина
19-02-2011

Ну, конечно, русский! Другая, ведь историю помните? Хрущев подарил Крым! Разве нет? А первоначально он был чей — русский! Я точно знаю, так думает большинство крымчан!

Ю Д (Юрий Демин)
20-02-2011

О скифском, караимском, греческом, византийском и турецком Крыме — разговор несерьезен. В ту пору понятие границ вообще было крайне размытым и отразало, скорее, не статус территории, а этнический состав населения. И то весьма условно.

Если говорить об истории вопроса, то на момент оформления исторических территориальных границ Крым действительно принадлежал татарам — т. е. был татарским. Однако татары вели себя таким образом, что России в XVIII в. ценой немалых усилий пришлось аннексировать Крым. И Крым стал российским. Отмечу, что мера была сугубо вынужденной: крымские татары постоянно тревожили южные рубежи России грабительскими набегами, угоняли в рабство захваченных россиян и вообще вели себя безобразно. Рос-

сии тогда буквально пришлось выгнать это «осиное гнездо». Причём это было очень не просто. Так что Крым стал российским по справедливому закону войны и пролитой крови. Что потом было подкреплено законами экономики — огромными инвестициями в Крым, сделанными Россией. В Крыму нет ни одного города, построенного украинцами. Греками — есть. Татарами — есть. Русскими — есть.

Украине Крым достался по совершенно иным законам — законам партократии и бюрократии. Ничего справедливого в этом нет. Однако...

В настоящий исторический период Россия представляет из себя такое государство, что я (русский человек и российский подданный) благодарен Богу за то, что мой любимый Крым не принадлежит России — т. е. до него не дотягиваются лапы российских чиновников, силовиков и олигархов-единороссов. В настоящее время Украина — куда более благоприятный для Крыма хозяин, чем Россия. Несмотря на все экономические трудности.

Загораем Крым
21.02.2011

Разумно! Особенно последний абзац! Но «осваивание» Крыма украинские власти ведут так же неразумно, уничтожая побережье застройками. С той лишь разницей, что при России это делалось бы быстрее.

Ю Д (Юрий Демин)
22.02.2011

Поезжайте в Сочи на экскурсию. Там можно посмотреть на то, что стало бы с Крымом под сенью крыльев двуглавого орла.

Михаил Лукінюк

Мне тоже понравился «особенно последний абзац!» Хотя в отношении «благоприятного для Крыма хозяина», увы, вынужден — ибо, как говорят в Украине, *ніде правди діти* — возразить: к моему глубокому сожалению, украинская власть за прошедшие 20 лет практически ничего не делала, чтобы реально улучшить, облегчить жизнь «простым» крымчанам и таким образом по-доброму привлечь их на свою сторону, а фактически отдала Крым на откуп ЧФ и России ради призрачной (для отдельных «соучастников», возможно, не такой уж призрачной) материальной выгоды.

А вот что касается «вынужденной» аннексии [*«Однако татары вели себя таким образом, что России в XVIII в. ценой немалых усилий пришлось аннексировать Крым. И Крым стал российским. Отмечу, что мера была сугубо вынужденной: крымские татары постоянно тревожили южные рубежи России грабительскими набегами, угоняли*

в рабство захваченных россиян и вообще вели себя безобразно. России тогда буквально пришлось выгнать это «осиное гнездо». Причём это было очень не просто. Так что Крым стал российским по справедливому закону войны и пролитой крови. Что потом было подкреплено законами экономики — огромными инвестициями в Крым, сделанными Россией»], то вынужден отметить, что уважаемый Юрий Демин совершенно не знает этого вопроса — оттого и пишет всякие, извините, бредни. Какое «угоняли в рабство», какое «постоянно тревожили южные рубежи России грабительскими набегами»? Об этом еще хоть как-то можно было говорить лет за 200–300 до аннексии, но не в конце XVIII ст. В 1777 г. на крымский ханский престол взошел пророссийски ориентированный хан Шагин-гирей, который своим указом уравнял в правах христиан с магометанами и вообще «проводил русофильскую политику» (см. п. 1.4). Стоило бы сначала немного разбраться в истории вопроса, чтобы не проповедовать подобные глупости. Конечно, лучше «копать» самому, но, не имея такой возможности или желания, можно начать с того, что уже «накопали» другие, например, здесь: <http://ukrlife.org/main/uacrim/obermif0.htm>

Людмила Дубинская
23-02-2011

Я родилась в СССР, в городе русской славы Севастополе. У меня бабушка была украинка, а дедушка — русский, и они прожили счастливо всю свою жизнь. Когда страну разбили, словно чашку, и вечно пьяный Ельцин предал Севастопольцев, и отдал Крым Украине, мы, опытные демократией и возможностью говорить ВСЁ и ВСЯ, не придали этому большого значения. Потом были годы унижений, гонений на русский язык и русское мышление и на сам город русской славы. У меня мама — ветеран войны и труда, главный волонтер города по работе с ветеранами. Сколько митингов, боев они вынесли на своих плечах, наши дорогие ветераны. Как они свято верили, как молили Бога о своём любимом городе РУССКОЙ славы. Вчера у них был праздник. Люди, прошедшие войну, плакали. Они верили в Россию. Мы все любим Россию! И мы — БРАТЯ и по вере, и по своей истории. Неужели старшая, богатая, самодостаточная сестра не поможет младшей, бедной, которую насильно отдали замуж? Я считаю, что это единственно верное решение. А кому это решение серпом ниже пояса, тот на заморские гранты вершит. Это и дамы с косой касается, и поедателя галстук, да и многих российских дермократов, которые боятся

ся за демократию доллара и своих хозяев.

У меня бабушка — украинка. Дедушка — русский. Что мне теперь — разорваться? Зима. Дождь.

Слякоть. Мерзко. Крым раздирает ветер перемен.

Он словно в море брошенная леска.

Он так устал от череды измен.

Он, как пирог, разорванный на части.

Он — вечный гость.

Пирует Сатана.

Он — парусник.

У шторма он во власти.

Он — блудный сын, узнавший вкус вина.

Он не игрок и карта его бита.

Он — РУССКИЙ.

С головы до самых ног.

И почему его отдал Никита? Ответить может только Господь Бог.

Зима. Дождь.

Слякоть. Слезно.

Прошу. Остановитесь.

Так нельзя! Вернитесь на КРУГИ СВОЯ.

Пока не поздно! Ведь мы же православные! ДРУЗЬЯ!

Сильны мы духом.

Воевали вместе.

И я не Бог.

Судить Вас не берусь.

Я со слезами посмотрела «Вести»

И вспомнила про Киевскую Русь...

Михаил Лукінюк

Уважаемая Людмила, ни любовью, ни братством народов, ничем другим оправдать искажения истории нельзя (ибо не может цель оправдывать средства, как это практиковалось в СССР) — одно к другому не имеет никакого отношения (и «разрывать» тоже не надо — любите своих бабушку и дедушку, дай им Бог здоровья, как и раньше). Но то, что Вы, вместо аргументирования своих доводов, опускаетесь до уличной брани, свидетельствует об одном — истории Вы не знаете. Интересно, до какой глубины истории Крыма Вам хотелось бы всё вернуть на «КРУГИ СВОЯ» (вряд ли сильно ошибусь, предположив, что не ниже времени аннексии Крыма Россией)? Ну, а надеяться на то, что «Старшая, богатая, самодостаточная сестра» захочет помочь «младшей, бедной, которую насильно отдали замуж» (если таковой вы считаете Крым, то, поверьте — а ниже я это покажу — что никакого насилия со стороны Украины не было, а скорее даже — каким бы невероятным это Вам не показалось сейчас — наоборот), не менее наивно, чем ещё не так давно верить в скорую победу коммунизма. Во-первых, эта «богатость» весьма своеобразная: сотни — ну, пусть тысячи — настоящих богатых, а сотни миллионов (загляните в глубину) на грани нищенства, а во-вторых, коль этого богатства своим не хватает, то с чего это Вы вдруг решили, что «сестра» начнет делиться ещё и с Вами тем, чего самим не хватает?..

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ
1

1923 р. — Раднарком України прийняв рішення про початок українізації.

1924 р. — у Буенос-Айресі (Аргентина) засновано українське товариство «Просвіта».

1943 р. — вояками української народної самооборони (УНСО) під Делятином (Івано-Франківська обл.) розгромлено загін Сидора Ковпака. Цей загін під час рейду «від Путивля до Карпат» був допущений (як формування, що вело боротьбу з німецькими окупантами) на територію, контрольовану УПА, але за наказом з Москви вдарив українським повстанцям у спину.

Померли:
1680 р. — Іван Сірко, подільський шляхтич, козацький ватажок, каліницький полковник, напівлегендарний кошовий отаман Запорозької Січі й усього Війська Запорозького Низового. Здобув перемогу в 65 боях. Герой багатьох українських пісень і казок. Після своєї смерті вважався характерником.

1913 р. — Леся Українка, українська письменниця, перекладач, культурний діяч.

1961 р. — Борис Гмиря, український оперний і камерний співак.

2

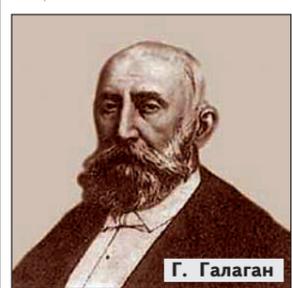
День Повітряно-десантних військ.

День аеромобільних військ України.

Народився:
1888 р. — Кость Буревій, український поет, драматург, театрознавець і літературний критик; російський революційний діяч (рос. К. Буревіой). Учасник літературної дискусії 1925-1928 рр. й автор брошури «Європа чи Росія — про шляхи розвитку сучасної літератури». Був розстріляний після процесу 13-15 грудня 1934 р.

3

1775 р. — Катерина II видала маніфест, який офіційно ліквідував заборозьке козацтво.

Народився:

1819 р. — Григорій Галаган, громадський діяч, українофіл, меценат, великий поміщик на Полтавщині і Чернігівщині, представник відомого старшинсько-дворянського роду Галаганів.

1925 р. — Володимир Верменич, український композитор, хорový диригент, педагог.

4

1687 р. — гетьманом України обрано Івана Мазепу.

Народився:
1757 р. — Володимир Боровиковський, український іконописець, художник-портретист.

1854 р. — Марія Заньковецька, українська актриса театру та кіно.

5

День залізничника.

День Повітряних Сил Збройних Сил України.

1886 р. — у США вийшла перша газета українською мовою «Америка».

1919 р. — Нестор Махно оголосив про створення своєї повстанської армії.

Народився:
1899 р. — письменник Бо-

рис Антоненко-Давидович.

1903 р. — Борис Гмиря, неперевершений оперний і камерний співак (бас-кантанта). Народний артист СРСР (1951).

Померли:
1937 р. — Лесь Курбас, український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист.

1940 р. — Дмитро Яворницький, український археолог, етнограф, історик.

6

Народився:
1928 р. — Енді Воргол (англ. Andy Warhol, справжнє: укр. Андрій Варгола) — американський художник українського (лемківського) походження, засновник художньої школи поп-арту. Після успішної кар'єри комерційного ілюстратора Воргол прославився як художник, кінорежисер, продюсер і письменник.

Помер:
1657 р. — Богдан Зиновій Хмельницький, гетьман Війська Запорозького.

7

1918 р. — Українська Держава й Область Війська Донського підписали договір про кордони.

Народився:
1819 р. — Пантелеймон Куліш, український письменник, поет, драматург, фольклорист, етнограф, перекладач, критик, редактор, видавець.

Іван Франко називав П. Куліша «перворядною звіздою» в українському письменстві, «одним із корифеїв нашої літератури». Відомий найбільше як автор першого україномовного історичного роману «Чорна рада». Був дуже освіченим. Писав українською та російською.

1880 р. — Володимир Винниченко, український письменник та державний діяч.

1947 р. — Софія Ротару, співачка, народна артистка СРСР, України.

8

Народився:
1833 р. — Омелян Огоновський, історіограф, автор «Історії літератури руської».

1834 р. — Осип-Юрій Федькович, український письменник романтичного напрямку, провісник українського національного відродження Буковини.

Помер:
1949 р. — Іван Піддубний, український спортсмен-борець. Шестиразовий чемпіон світу з боротьби.

9

Міжнародний день корінних народів світу.

1792 р. — запорожці висадилися на Кубань.

1848 р. — на Буковині скасовано кріпацтво.

Народився:
1886 р. — Олександр Тисовський, педагог, основоположник й організатор Пласту, доктор біологічних наук, дійсний член НТШ (з 1927), учитель природознавства Академічної гімназії (1911-1939 рр.), професор Українського таємного університету, Українського державного університету ім. І. Франка та вищих агрономічних курсів у Львові.

Народився:
1899 р. — письменник Бо-

О. Тисовський

ПІСНІ З ВОЛИНИ ЛУНАЛИ НАД ЧОРНИМ МОРЕМ

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.)

Зустріч із моряками корвету «Луцьк» відбулася з ініціативи і вагомого внеску голови Волинської обласної державної адміністрації Бориса Клімчука, розповідає начальник відділу взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи апарату ОДА Віктор Шрамко. Під особистим контролем голови, який знає і розуміє, в яких складних умовах проходить військова морська служба, був вирішений весь непростий спектр організаційних і фінансових питань цієї поїздки за півтори тисячі кілометрів.

Концерти «Родоводу» вже відбулися у Військово-медичному клінічному центрі Кримського регіону та перед курсантами 39-го навчального загону ВМС ЗС України.

Делегацію волинян очолювали також перший заступник голови громадської ради Волинської ОДА, виконуючий обов'язки голови чорнобильської спілки Волинської області Ростислав Кухтей та начальник відділу культури і туризму Камінь-Каширської районної адміністрації Євгенія Сидорчук.

Командир корвету «Луцьк» капітан 3 рангу Сергій Крилов радий приїзду самодіяльних митців. Цьому передувала велика узгоджувальна і підготовча робота відділу шефських зв'язків ВМС ЗС України. Контактував він і з волинянами.

На цьому причалі давно не було таких виступів, каже командир. Більшість військовослужбовців корвету на службі за контрактом, культурні потреби кожного з них є суто індивідуальною справою. Але він впевнений, що свято пісні, яке дарують митці, залишається в душах моряків надовго і їм морально легше буде виконувати службові завдання, адже про них не забувають земляки.

Співаки продемонстрували перед слухачами всю красу української мови і щирої душі. Ансамбль, зокрема, виконав пісні «Іхали хлопці, три запорожці», «Ой мельнику, мельниченьку», «Гай зелененький», «Що ж то воно за верба», «Ой я знаю, що гріх маю», «Козак весілля справляє»,

«Єднаймося, люба родино!» (муз. В. Газінського, сл. М. Каменюка), «Українці, будьте разом!» (муз. І. Сльоти), «Виростеш ти, сину» (муз. А. Пашкевича, сл. В. Симоненка).

Проникливо на причалі звучали співані слова Василя Симоненка:

*Можна вибрати друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.
Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.*

Моряки сприймали народну творчість жваво і безпосередньо — цьому сприяла і відсутність сцени. Після закінчення виступу моряки і співаки обмінялися пам'ятними подарунками. Та на цьому спілкування учасників анса-

мбл і моряків не закінчилося — командир запропонував ознайомитися із військовим кораблем. Гості з Камінь-Каширського довідалися про те, що корвет «Луцьк» був одним із перших кораблів ВМС України, він побудований на заводі «Ленінська кузня» в м. Києві 18 років тому і нині перебуває на капітальному ремонті. Багатоцільовий корабель прибережної дії до останнього часу був одним з найбільш використовуваних кораблів флоту і неодноразово брав участь у національних і міжнародних навчаннях: «Сі Бриз», «Кооператив партнер», «Фарватер миру», «Чорноморське партнерство»; побував з дружніми візитами в Болгарії, Румунії і Туреччині; брав участь в антитерористичній

операції НАТО «Активні зусилля» в Середземному морі.

Корвет має 90 членів екіпажу, максимальна швидкість ходу 32 вузли. озброєний гідроакустичною станцією для боротьби з підводними човнами, артилерійською установкою, зенітно-ракетним комплексом «Оса-МА», торпедними апаратами.

Волиняни з цікавістю слухали розповідь старшого лейтенанта, потім розпитували про земляків, які служили чи служать на корветі.

Прощались, коли вже стемніло. Але позитивні емоції від зустрічі надовго залишать у душах світлі спогади та надію на те, що вона не буде останньою.

Микола ВЛАДЗИМІРСЬКИЙ

ПЕРШЕ «ЛОНДОНСЬКЕ» ЗОЛОТО УКРАЇНИ!

Першу золоту медаль на літніх Олімпійських іграх у Лондоні здобула для України львів'янка Яна Шемякіна (на фото), яка стала олімпійською чемпіонкою з фехтування на шпазі.

Зазначимо, що до цього Яна ставала в особистій першості чемпіонкою Європи (у 2005 р.) та брала бронзу у 2009 р.

Разом з батьками олімпійської чемпіонки Яни Шемякіної обговорить питання про гідний подарунок для неї міський голова Львова Андрій Садовий. Про це мер розповів журналістам під час

брифінгу, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Ми з нетерпінням чекатимемо повернення Яни Шемякіної до Львова і будемо гідно її вшанувати. Щодо подарунка, мушу порадитися з її батьками, дізнатися, які в неї умови проживання. Якщо є потреба, будемо їх покращувати», — зазначив Андрій Садовий.

За словами мера, надавати квартири олімпійським чемпіонам стало традицією у Львові. Зокрема, таким подарунком місто віддячило олімпійському чемпіону з кульової стрільби на Олімпіаді в Пекіні Олександра Петріва.

Кабінет Міністрів України розгляне питання про підвищення премій призерам Олімпійських ігор. Про це заявив Прем'єр-міністр Микола Азаров під час ознайомлення з роботою Школи підготовки Олімпійського резерву, передає кореспондент УКРІНФОРМУ.

«Уряд розгляне і ухвалить рішення про підвищення премій переможцям та призерам Олімпійських ігор. Розмір наших премій буде не менший, ніж у Росії, а навіть дещо вищим», — зазначив глава уряду, уточнивши, що у Росії грошова винагорода за

олімпійське «золото» становить 123,5 тис. доларів.

Після четвертого дня Олімпіади (третього, в якому розігравалися медалі) перше місце в медальному заліку (17 медалей) утримує Китай, що захопив лідерство з першого дня. Американці йдуть на другому місці, на третьому — французи.

Росія з п'ятьма медалями поки що на сьомому місці.

Україна після трьох «медальних» днів Олімпіади завоювала три нагороди — «золото» у фехтуванні, а також «бронзу» в стрільбі з пневматичного пістолета і важкій атлетиці.

ОФОРМИТИ ПЕРЕДПЛАТУ на всеукраїнську загальнополітичну і літературно-художню газету «Кримська світлиця» та інші культурологічні видання ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» (газету «Культура і життя», журнали «Українська культура», «Український театр», «Театрально-концертний Київ», «Музика», «Пам'ятки України: історія та культура») можна в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України. У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на ці видання можна через сайт www.presa.ua на сторінці «Передплата On-Line». Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua/>. Така послуга доступна в будь-якій країні світу. Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com